

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM
SKOGBRUK, JAKT OG FISKE

Årsberetning og regnskap 1987

INNHold

1. Museets organer og administrasjon		6. Annen utadvendt virksomhet	
1.1 Representantskapet	1	6.1 Kunstutstillinger	39
1.2 Styret	2	6.2 Andre utstillinger	41
1.3 Personale	4	6.3 Vandreutstillinger	43
		6.4 Arrangementer	50
2. Vedlikehold og utbygging		7. Publikumsbesøk og markedsføring	
2.1 Uteareal og friluftsamlinger	9	7.1 Publikumsbesøket	59
2.2 Vedlikehold innendørs	9	7.2 Salgsvirkomheten	61
2.3 Bruksbygninger	10	7.3 Markedsføring	61
2.4 Arboretet	10		
2.5 Sørlistøa ved Osensjøen	13	8. Representasjon	
2.6 Tredje byggetrinn	14	8.1 Museumsorganisasjoner	63
		8.2 Seminarer, konferanser o.l.	65
3. Museumsfaglig virksomhet		8.3 Studiebesøk	66
3.1 Forskning og utviklingsarbeid	15	9. Gaver	
3.2 Arkiv- og feltarbeid	15	9.1 Spesielle gaver	67
3.3 Forelesninger og faglige foredrag	17	9.2 Givere av gjenstander i 1987	68
3.4 Publisering	19	9.3 Givere av litteratur og arkivalia i 1987	69
3.5 Produksjon av film og video	20		
3.6 Foto	21	10. Medlemmer	70
3.7 Bibliotek og arkiv	22		
3.8 Samling og magasin	24	11. Økonomi	71
3.9 Annet faglig arbeid	25		
		Regnskap	
4. Akvariet		Resultatregnskap	72
4.1 Teknisk	27	Balanse	74
4.2 Biologisk	27	Spesifikasjon av driftskonti	76
4.3 Rådgivning, undervisning, besøk og kontaktskapende virksomhet	30	Noter til årsregnskapet for 1987	82
5. Skoletjenesten			
5.1 Besøkstillene for 1987	31		
5.2 Emnevalg og undervisning	36		
5.3 Markedsføring av skoletjenesten	38		

Forsidebilde:

Arboretet ble åpnet 25. juni. Det er blitt et nytt, viktig tilbud til publikum. Det består av 50 bestand av busker og trær fra den nordlige barskogsonen.

Foto: Tore Fossum.

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

Skogbruk, jakt og fiske

Hans Majestet Kong Olav V,
Norsk Skogbruksmuseums høye beskytter

Æresmedlemmer:
Magne Midttun
Wilhelm Matheson

1. MUSEETS ORGANER OG ADMINISTRASJON

1.1 Representantskapet

Museets representantskap har følgende innvalgte medlemmer:

Fylkesmann Odvar Nordli, Hedmark
Ordfører Olav Sæter, Elverum

Følgende institusjoner og organisasjoner danner museets representantskap:

Det norske gjensidige Skogbrandforsikringsselskap
Det norske Skogselskap
Direktoratet for Naturforvaltning
Direktoratet for Statens Skoger ved statsskogsjefen
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Landbruksvitenskapelige Forskningsråd
Norges Naturvernforbund
Norges Skogeierforbund
Norges Skogteknikerforbund
Norsk Almenningsforbund
Norsk Forstmansforening
Norsk Institutt for Skogforskning
Norsk Skog- og Landarbeiderforbund

Norske Tømmermålingssjefers Forening
 Papiindustriens Sentralforbund
 Skogavdelingen i Landbruksdepartementet ved skogdirektøren
 Skogbrukets Arbeidsgiverforening
 Skogbrukets og Skogindustrienes Forskningsråd
 Skogbruksforeningen av 1950
 Skogbruksinstituttene ved NLH
 Trelastindustriens sentralforbund
 Wallboardfabrikkenes Felleskontor
 Verdens Naturfond

Representantskapsmøtet ble holdt torsdag 25. juni 1987 i museets bibliotek. 16 av representantskapets medlemmer var representert. Representantskapet behandlet regnskap og budsjett samt foretok valg av styre. To av styrets medlemmer var på valg: Erich Mathiesen og Svein Morgenlien. Begge ble enstemmig gjenvalgt, og det samme gjelder de personlige varamenn Sverre Skurdal og Per Søilen. Ivar Aavatsmark og Truls Gram ble gjenvalgt som henholdsvis formann og varaformann.

Det ble orientert om tredje byggetrinn og utbyggingen av fløtningsmuseet på Sørlistøa.

Etter representantskapsmøtet ble åpning av museets arboretum markert med befaring og orienteringer. Det består av ca. 50 små bestand av busker og trær fra den nordlige barskogsonen. Utplantingen begynte i 1964.

1.2 Styret

Styrets sammensetning:

(Tallene i parentes angir det år vedkommende er på valg)

Styremedlemmer:	Personlige varamenn:
Ivar Aavatsmark (formann) (1989)	Halfdan Brevig (1989)
Truls Gram (varaformann) (1988)	Torgeir Fryjordet (1988)
Gunnar Lurfaldet (1988)	Knut Torp (1988)
Erich Mathiesen (1990)	Sverre Skurdal (1990)
Tore Paulsen-Næss (1989)	Oddvar Stenerud (1989)

Svein Morgenlien (1990)
 Erik Munthe-Kaas (1988)
 Håkon Sæle
 (ansattes representant) (1990)
 Sverre Østhagen (Hedmark fylkes representant) (1988)

Per Søilen (1990)
 Helge Vikan (1988)

Trond Nystuen (1990)

Olav Sæter (1988)

Styrets formann.....	Ivar Aavatsmark
Styrets varaformann	Truls Gram
Arbeidsutvalg.....	Ivar Aavatsmark
	Truls Gram
	Tore Fossum
	Wilhelm Matheson
	(styreoppnevnt)
Representantskapets ordfører	statsskogsjef Ola Bjørnstad
Representantskapets varaordfører	skogdirektør Oluf Aalde
Sekretær for styre og repr.skap	Wilhelm Matheson
Kontrollkomite	Kristian Løvenskiold (1988)
	Carl Oscar Collett (1989)
	Valentin H. Sibbern (1990)
Valgkomite.....	Knut Dæhlen (1988)
	Jens M. Lund (1989)
	Hans Olav Moen (1990)
Revisor.....	Statsaut.rev. Asbjørn Pedersen

Det er i 1987 holdt 4 styremøter. Foruten budsjettet har styret bl.a. behandlet følgende saker:

- Søknad til Prestegårdskontoret i KUD om overtakelse av et tilleggsareal på 20 da.
- Videre utbygging av museet
- Utbygging av Sørlistøa
- Diverse ansettelsessaker.

Arbeidsutvalget har holdt to møter i 1987.

1.3 Personale

Museumsdirektør
Undervisnings-/utstillingsleder
Amanuensis/akvarieleder
Amanuensis
Amanuensis
Vitenskapelig assistent
Kontorsjef (til 1.3.)
Kontorsjef (fra 1.6.)
Museumspedagog (fra 1.4.)
Førstekontorfullmektig
Førstekontorfullmektig
(permisjon fra 1.5.)
Førstekontorfullmektig
(vikar fra 1.4.)
Forvalter
Vaktmester
Fotograf
Museumsingeniør
Akvarierøkte (fra 9.2.)
Spesialarbeider
Hjelparbeider (til 13.12.)
Resepsjonsbetjent
Resepsjonsbetjent (deltid)
Renholdsleder
Renholdsbetjent (1/4 stilling)
Renholdsbetjent (avløser)

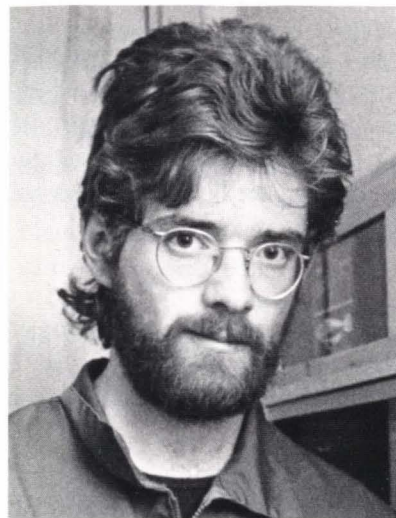
Tore Fossum
Jostein K. Nysæther
Christian Andersen
Øivind Vestheim
Magne Rugsveen
Ubesatt 1987
Egil M. Kristiansen
Harald Haug
Ingvar Haugen
Kari Q. Andersen

Ragnhild Helén Fleischer

Turid Olsen
Håkon Sæle
Odd L. Jensen
Ole-Th. Ljøstad
Trond Nystuen
Arve Vikør
Kjell Magne Kaveldiget
Ottar Høyby
Tordis Fossum
Gerd Stensvehagen
Åse Fløien
Solveig Ernstsen
Lidveig Suren

Magne Rugsveen amanuensis

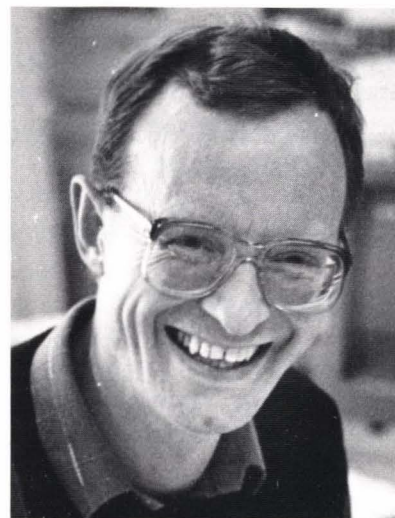
Magne Rugsveen har vært vitenskapelig assistent fra 1.1.1984 til 31.12.1986. Han er fra 1.1.1987 ansatt som amanuensis.

Akvarierøktestillingen

Arve Vikør tiltrådte som akvarierøkte i full stilling 9.2. Vikør har sin utdanning fra den 3-årige linjen med natur- og miljøfag ved Telemark distriktshøgskole. Trond Nystuen som var akvarierøkte til Vikør tiltrådte, har gått over i full stilling som museumsingeniør.

Akvarierøkte Arve Vikør. Foto: O.T.L.

Kontorsjef Harald Haug. Foto: O.T.L.

Museumspedagog Ingvar Haugen ute med en klasse for å hente myrmalm. Foto: O.T.L.

Kontorsjefstillingen

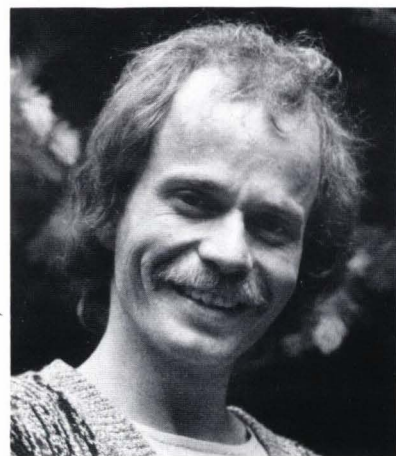
Egil M. Kristiansen har gått over i ny stilling som førstekonsulent i Stange kommune og fratrådte som kontorsjef 1.3. Fra 1.3.-1.6. fungerte Magne Rugsveen som kontorsjef inntil den nyansatte kontorsjef Harald Haug kunne tiltre 1.6. Haug har økonomisk/administrativ bakgrunn, 1 år som kontorsjef i bygningsfirmaet Normet og mange års ansettelse hos fylkesmannen i Hedmark.

Museumspedagogstillingen

Ingvar Haugen tiltrådte i denne nyopprettede stillingen 1.4. Haugen begynte etter endt utdanning som lærer i 1962. Han har fra 1972 vært lærer ved Sundsvoll skole i Elverum og samtidig øvingslærer under Elverum lærerhøgskole.

Førstekontorfullmektig Ragnhild Helén Fleischer har hatt barselpermisjon fra 1.5.87, og Turid Olsen er tilsatt som vikar i stillingen.

Bjørn E. Skaug sluttet som sivilarbeider på høsten og er etter dette engasjert i midlertidig stilling ved museet for spesielt å ta seg av arboretet, skogbruksarrangementer og formidlingsoppgaver innen skogbruk og viltstell. Skaug er skogtekniker og har praksis fra skogforskning, viltstell og praktisk skogbruk.

Skogtekniker Bjørn E. Skaug i arboretet.
Foto: O.T.L.

Førstekontorfullmektig Turid Olsen
(vikar). Foto: O.T.L.

Følgende har vært sivilarbeidere ved museet i 1987: Bjørn E. Skaug, Per Halvor Høiby, Arild Martinsen, Einar Frogner, Arild Skavern, Ole Østvoll og Jørn Nordjordet.

Følgende har vært deltidsansatt gjennom året: Morten Andersen, Steinar Andersen, Grete Bergebakken, Linda Borgen, Kari Stabell Fjellstad, Jan Erik Frantzhus, Helge Gundersrud, Tom Ingvaldsen, Heidi Løken, Gry Osvold, Berit Riis, Randi Sletnes, Lene Solberg, Elin Søberg, Christina Søgård, Werner Øien og Tori Årva.

Gunn Helen Thoresen har arbeidet med EDB-registreringer av gjenstander og andre løpende kontorarbeider.

Ragnar Hjernstad og Tor-Johnny Støkket har vært engasjert som hjelpearbeidere fra 1.5. Hjernstad sluttet ved årsskiftet.

Tordis Fossum og Ottar Høiby pensjonister

Tordis Fossum begynte ved museet som resepsjonsbetjent i august 1967. Til å begynne med var hun ansatt i sommersesongen, men etter åpningen av museumsbygningen i 1971 har tjenestetiden pr. år økt til nesten full stilling. Som resepsjonsbetjent i nesten 20 år har Tordis Fossum ydet god service overfor publikum og har nedlagt et betydelig arbeid for museet.

Ottar Høiby ble ansatt i 1978 som hjelpearbeider og altnuligmann. Stillingen er etablert med delvis lønnsrefusjon fra arbeidskontoret. Høiby har vært pliktoppfyllende og dyktig.

Under juleavslutningen ble Tordis Fossum og Ottar Høiby takket av og fikk presanger for fortjenstfull innsats.

Kurs for sommeransatte

Lørdag 9. mai ble det holdt kurs for resepsjonsbetjenter og sommeransatte. Museet driver en omfattende virksomhet, og det er viktig at de som betjener publikum, både har gode kunnskaper, innsikt i de praktiske oppgaver og yder god service overfor de besøkende. Det ble informert om de ansattes rettigheter og plikter, resepsjonen - museets hjerte, museets oppbygning, utstillinger, drift og alt vedrørende sikkerhetsspørsmål. Ansvarlig for kurset var Rugsveen.

Velferdstiltak

Fredag 6.3. ble det holdt personalfest for museets ansatte med ledsa-

gere. Festen ble holdt i akvariet, og de ansatte sluttet nesten fulltallige opp om arrangementet.

Årets personaltur gikk til Stange 21.9. med besøk på Hias-anlegget, Atlungstad Brenneri, Stange kirke, omvisning i Stange rådhus og utstillingen Stange kommune gjennom 150 år, lunsj med ordfører Jan Tyriberget som vert og avslutning på Lalumsvangen Setermuseum. Egil M. Kristiansen hadde planlagt turen og ledet ekskursjonen.

2. VEDLIKEHOLD OG UTBYGGING

2.1 Uteareal og friluftsamlinger

Et areal på sydsiden av Klokkergårdsveien på 9 da er planert og tilsådd. Arealet er planlagt for friluftsamlinger, men vil midlertidig kunne brukes som parkeringsplass under store publikumsdager.

Det er satt opp skilt som viser til de forskjellige tilbud i parkanlegget og friluftsamlingene. God informasjon slik at folk kan finne frem er meget viktig. Veiene i anlegget er gruset.

Det er montert fotocelle som styrer tenning og slukking av lyset i uteanlegget.

Flettverksgjerdet mot P.Chr. Asbjørnsens vei er reparert.

Det er videre foretatt reparasjoner på flere koier i friluftsamlingene. Torvtaket på Røroskoia fra 1808 er lagt om.

Det er satt opp informasjonstavler ved arboretet, jernblesteranlegget og campingplassen. Hogst og rydding er foretatt på Prestøya. Det er montert nedløpsrør fra takrennene på Fossekallen, og arealet omkring sommerserveringen er oppfylt med masse.

2.2 Vedlikehold innendørs

Overlyskuplene i museumshallen er isolert for å hindre varmegjennomgang. Begge hoveddørene til museet har fått påmontert isolasjonslister for å hindre varmetap.

Det er montert en kraftig takvifte som settes på om natten for å trekke ut overskuddsvarme og for å gi større luftveksling. Det blir veldig varmt i museumsfløyens annenetasje om sommeren, og den nye vifta reduserer temperaturen et par grader.

Museets Kado-stoler i plast har etter hvert blitt helt nedslitt, og det er derfor innkjøpt 250 nye stablestoler i tre. Museets egne håndverkere har sveiset stoltraller i jern. Disse letter transporten av stoler i forbindelse med arrangementer. Det er kjøpt inn ytterligere ett spisebord og 10 stoler til lunsjrommet. Etter vedtak i styret er det anskaffet et datasikringsskap for lagring av sikkerhetskopier og annet datamateriell. Det er som vanlig gjort hovedrengjøring av tepper, utstillinger, kontorer og de øvrige bruksrom.

Einar Frogner og Kjell Magne Kaveldiget monterer takplatene på overbygget over barkemaskina. Foto: O.T.L.

2.3 Bruksbygninger

I magasinhallen har Martin M. Bakken A/S montert om de store skyvedørene slik at de nå går innvendig uhindret av snø. De kan nå også låses på en sikrere måte.

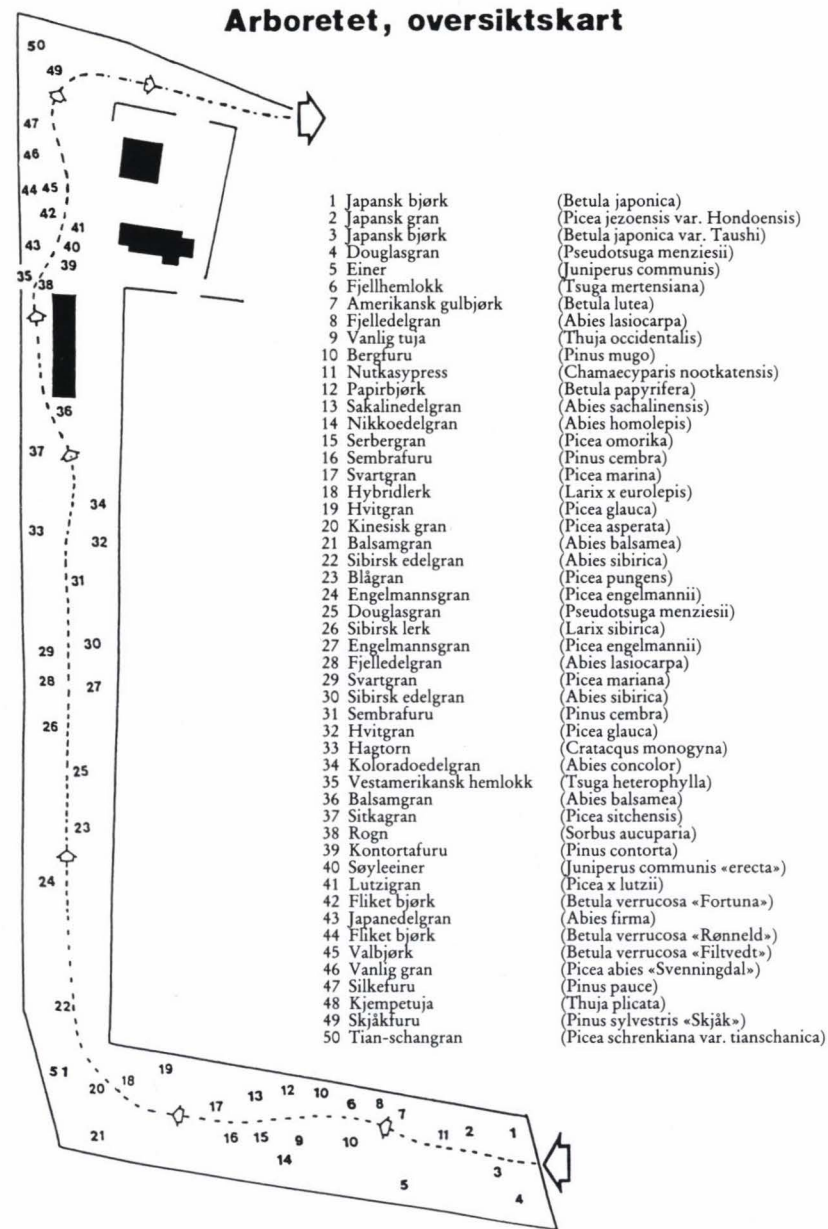
Taket på lagerhallen var lagt med kreosotimpregnerte over- og underliggende bord. Disse var fingerskjøtt, og det var vannlekkasje i fingerskjøtene. Taket ble forsøkt tettet med tjærestoffer uten at det lyktes å få det helt tett. Det ble derfor lagt aluminiumsplater som overtak. Takbordene ble reklamert, og Hed/Alm ga en viss reduksjon for feilvaren.

Overbygg over barkemaskina er reist som en ny bruksbygning. Det er på 7 x 18 m og har delvis åpne vegger slik at barkemaskina kan demonstreres i drift. Overbygget gir også plass for en takflishøvel som kan demonstreres. Videre skal museets Timber-Jack fra 1962 ha sin plass under overbygget.

2.4 Arboretet

Den første utplantingen av fremmede treslag fra den nordlige bar-

Arboretet, oversiktskart

Kart over arboretet med 49 artsnavn på norsk og latin.

skogsosen startet i 1964, og senere utplantinger har fulgt etter dette. I 1987 var trærne nådd opp i slike dimensjoner at vi fant det riktig å sette arboretet i stand som et nytt tilbud til publikum. Skaug har fått oppgaven med å planlegge og gjennomføre en tilrettelegging for publikum. Dette har bestått i å artsbestemme usikre arter, tegne kart over bestandene, anlegge en spasersti gjennom arboretet, merke bestandene med norske og latinske navn, proveniens og utplantingsår og utarbeide en fører. Ved inngangen til arboretet er det montert en informasjonstavle med kart og generelle opplysninger.

Museet har følgende målsetting med denne botaniske hagen:

Å gi et botanisk tverrsnitt av de treslag som hører hjemme i den nordlige barskogsosen.

Det er et ønske at arboretet, sammen med den øvrige vegetasjonen på museumsområdet, skal stimulere til botanisk og forstlig interesse i skoleverket og blant det allmenne publikum.

Arboretet skal være en visuell hjelp for valg av treslag til parker og hager.

Sist, men ikke minst, skal arboretet være med på å sette farge på museumsområdet og gi det en utvidet opplevelse gjennom det eksotiske preg de fremmede treslag gir.

Arboretet består av ca. 50 bestand med arter fra slektene gran, furu, edelgran, lerk, douglasgran, tsuga, tuja, einer og bjørk. Det er et arbeidsmål å utvikle arboretet bl.a. med edelløvsogarter og naturlig norsk buskvegetasjon.

Arboretet må sees som en integrert del av museumsområdet og den vegetasjonen som er der, og komme inn som en naturlig del ved videre disponering og beplanting av friluftarealene i fremtiden. Det arbeides videre med tanke på å gjøre mindre proveniensforsøk med ulike arter for å bygge opp en erfaring om hva som kan etableres av fremmed vegetasjon i klimalokaliteten Elverum.

Flere fagfolk har ydet hjelp ved tilretteleggingen av arboretet for publikum. Her vil vi særlig rette en takk til tidligere podemester ved NISK, Per Øien. Videre skal forsker Bjørn Håland, NISK (nå Telemark lærerhøgskole) ha takk for artsbestemming av noen treslag vinteren 1987.

Det nye arboretet har fått bred omtale i dagspresse og fagpresse og er blitt studert av mange.

2.5 Sørlistøa ved Osensjøen

På tross av en regnfull sommer har det lyktes å sette i stand lensehuset og få sprøytemalt alle museale hus. De fleste husene har bølgeblikktak. Disse er behandlet med antirustmiddel og malt. Slepebåten Trysil-Knut er sandblåst og malt med to strøk. Varpebåtene Lykkje-Knut, Sjulius-Per og Fløtar-Lars er også satt i stand. Firmaet Jon Galten A/S har gjort ferdig parkeringsplassen og vegene ned til sjøen og til den nye administrasjonshytta.

Administrasjonshytta, levert og oppsatt av Osen Sag, er fullført med full innredning, og den er tatt i bruk. Det er også oppført et lite uthus med vedskåle og do.

Spørsmålet om infiltrasjonsanlegg er drøftet med Åmot kommune. Det er gjort grunnundersøkelser av GEFO (Institutt for georessurs og forurensningsforskning) ved NLH. Vanntilførsel og infiltrasjonsanlegg vil bli ordnet i 1988.

Det er satt opp flettverksgjerde mot naboeiendommene på begge sider. Det er videre ryddet i begge etasjer i båthuset. Det er i denne bygningen de fløtningshistoriske utstillingene skal monteres.

Fiskeribiolog Arne Linløkken driver fangstundersøkelser i Osensjøen og er en god kontakt for museet. I bakgrunnen ser vi Sørlistøa. Foto: Øivind Vestheim.

Sørlistøa vil kunne bli en viktig base for formidling innen fiske og ferskvannsbiologi. Museet har drevet aktivt fiske i Osensjøen de siste årene. I 1987 ble det tatt ca. 300 kg lagesild som ble røkt og solgt under De Nordiske Jakt- og Fiskedager.

Det er etablert et godt samarbeid med personer og institusjoner i Åmot. Sørlistøas nærmeste naboer er engasjert som håndverkere, bl.a. Arnfinn og Arne Nordsted og Irene Myrene. Tidligere fløtningsformann Birger Skavern har også ydet god hjelp. Det er Nysæther som er ansvarshavende for Sørlistøaprojektet.

Selv om fløtningsmuseet på langt nær er ferdig, har det vært flere grupper på besøk, bl.a. studenter, pensjonistgrupper og Hamar krets av Norsk Forstmansforening.

2.6 Tredje byggetrinn

Det er gjennom året arbeidet med utforming av byggeprosjektet. Arkitektenes tegninger av januar 1987 ble gjennomgått i styremøtet 28.1., og reviderte tegninger av juni 1987 ble gjennomgått i styre- og representantskapsmøtet 22.6.

Når det gjelder finansieringen, har skogdirektøren lagt en plan for å reise penger via skogbrukets rentemidler. I forbindelse med Det norske Skogselskaps landsmøtearrangement på museet 29.6. ble det holdt et orienteringsmøte for landets fylkesskogsjefer om museets tredje byggetrinn og finansieringen av dette. Det tas sikte på å reise 15 mill.kr. etter en fordelingsplan mellom fylkene over en treårsperiode. Det er forhandlinger i gang for å skaffe byggekapi tal fra staten, skogindustrien og andre. Det er ikke aktuelt å sette arbeidet i gang før finansieringen av anlegg og drift er sikret.

3. MUSEUMSFAGLIG VIRKSOMHET

3.1 Forskning og utviklingsarbeid

Arbeidet med å dokumentere fløttingshistorien for Glommavassdraget innenfor rammene av «Prosjekt Glomma» er ført videre. Dette har bestått i sikring av ulike typer kildemateriale gjennom bevaring og dokumentasjon av faste kulturminner, innsamling av gjenstander, fotodokumentasjon, arkivstudier, avskrivning og kopiering av arkivmateriale. Museet har i samarbeid med Riksarkivet planlagt videre ordning, registrering og sikring av arkivene. Det er videre samlet inn gjenstandsmateriale fra fløttingens tidligere administrasjonssted på Flisa. Det er særlig Vestheim som har arbeidet med dette.

Rugsveen arbeider med et prosjekt om sportsfiskets historie i Norge. I den forbindelse startet museet i fjor en innsamlingsaksjon for å tilføre samlingene flere gjenstander og litteratur knyttet til sportsfiske. Dette arbeidet har fortsatt i år og flere store og viktige gaver har kommet inn. Det kan her nevnes en interessant samling av sneller fra Tore Linderud, Oslo. Dessuten har vi fått en stor samling sportsfiskeutstyr og litteratur etter avdøde Olav Ormstad, Høvik. Disse gavene er et meget verdifullt tilskudd til samlingene og gjør museet i bedre stand til å drive forskning innen sportsfiskets historie.

Interessen for museets knivarrangementer har vist seg å være stigende. Vi luftet tanken om en knivforening under knivseminaret i 1984, men det ble ikke gjort noe mer med det den gang. I år tok museet initiativet til å få stiftet Norsk Knivforening under jakt- og fiskedagene. Det ble nedsatt et interimsstyre bestående av Harald Kolstad, formann, Per Thoresen, styremedlem og Magne Rugsveen, sekretær/kasserer. Per Thoresen sa seg villig til å være redaktør for meldingsbladet «Knivbladet» som kom med sitt første nummer i des. 1987. Museet fungerer foreløpig som sekretariat for foreningen.

3.2 Arkiv- og feltarbeid

I forbindelse med Dokkautbyggingen vil 10 000 da bli satt under vann. Fossum var på befarung i september for å se på fløtningsanlegg, dyregraver, jernblestringsanlegg m.m. To fløtningshusvær fra Dokkfløydammen skal flyttes og beholdes i vassdraget. Det skal la-

Fra Dokkfløydammen. Fra høsten 1988 blir alt dette satt under vann.
Foto: T.F.

ges modell av Dokkfløydammen for plassering på Lands Museum. En fløterbåt er gitt til Norsk Skogbruksmuseum. Dokkaregistreringen ledes og gjennomføres av Universitetets Oldsaksamling.

Fra 1860-årene har det vært kjørt tømmer med hest fra Trysilvassdraget (Engerdal) til Grøna i Rendalen for fløting i Glommavassdraget. For å lette transporten ble det anlagt fløtningskanal på Grøndalen i 1904. Det ble også prosjektert et kjerratanlegg fra Fløta i Trysilelva til Grøndalen hvis første ledd var en kanal på 700 m. Selve kjerraten ble aldri bygd. I november studerte Fossum disse fløtningshistoriske minnene sammen med Ajas Kiær som driver studier av denne spesielle tømmertransporten for publisering.

Fossum var i juli på befaringsreise av Steinsfoss tømmerrenne i Vennesla i Vest-Agder.

Vestheim har i løpet av året hatt 17 dager med arkiv- og feltarbeid, det meste i forbindelse med dokumentasjon av Glommavassdragets fløtingshistorie, men også med fløtingen i Trysilelva og dokumentasjon av sider ved Skog og Lands historie.

Vestheim har samarbeidet med Riksarkivet og Glomma Fellesflø-

tingsforenings administrasjon for å planlegge videre ordning og registrering av fløtingsarkivet på Fetsund. Videre har han hatt flere dager med forskningsarbeid i de rikholdige arkivene. I første halvdel av året var tidligere kontorfullmektig ved museet, Hjørdis Furuheim, engasjert med spesialoppdrag for å skrive av protokoller og dokumenter med gotisk håndskrift fra fløtingsarkivet, først og fremst materiale fra før 1850.

Ved et par anledninger har Vestheim dessuten samlet inn et større gjenstandsmateriale fra fløtingens virksomhet på eiendommen Breidablikk på Flisa. Det gjelder særlig redskap, inventar og utstyr fra båtbyggeriet som er revet. I samme forbindelse har han også vært på befaringsreise ved Kjellåsdammen i Flisa.

I mars var Vestheim på kontoret til Norsk Skog- og Landarbeiderforbund for å gå gjennom arkivene der. Det ble i hovedsak arbeidet med fotosamlingene, og en del av bildematerialet ble lånt ut til museet for avfotografering og registrering. Ellers har Vestheim hatt kontakt med lokale Skog og Land-foreninger i arbeidet med å samle inn materiale om faner som russiske arbeidere ga som gave til medlemmer av en norsk skogsarbeiderdelegasjon i Sovjetunionen i 1930. På denne måten er det kommet inn (både som gave, deponering og utlån) russiske faner fra Hof i Solør, Nannestad og Nord-Odal.

I forbindelse med flyttingen av Skogbrukets Arbeidsgiverforening til nytt kontor har museet fått overta arkivmateriale, dokumenter og bøker for plassering i museets arkiver.

Vestheim har sammen med Ljøstad fulgt opp det tidligere feltarbeidet i Trysilelva med ytterligere fotografering og registreringer av fløtingen på strekningen fra Jordet til Høljes på svensk side av grensen. Det gjelder utslag, sluttrensk med riving av tømmerhauger, maskinbarking m.v. Det er brukt både båt og fly under arbeidet.

3.3 Forelesninger og faglige foredrag.

Fossum har holdt foredrag med tittel «Erfaringer med dagens finansieringsordninger ved Norsk Skogbruksmuseum» under seminaret i Trondheim 23.-24.11. om organisering og finansiering av norske museer.

Under den store kulturkonferansen på Hamar 1.-3.12. med tema kultur som regional utviklingsfaktor holdt Fossum foredrag med tit-

tel «Arbeidsplasser og økonomi i kultursektoren» belyst med eksempler fra Norsk Skogbruksmuseum.

Fossum har også holdt foredrag i Alfarheim rotaryklubb om Norsk Skogbruksmuseum.

Følgende foredrag er holdt av Andersen inneværende år:

– «Fischfarmen in Norwegen» på det 10. Internationalen Symposium fur Vivaristik, Mensch - Tier und Umwelt, arrangert av Wiener Volk-bildungswerk 9.-14.6 i Velm nær Wien i Østerrike.

– «Naturhistorien som integrert og levende del av friluftsmuseet. Konkrete eksempler» på seminaret «Friluftsmuseene - kulturens tema-parker, aktivisering og samarbeid», 11.-12.11. Arrangør: Svensk-hemmet Voksenåsen, Oslo.

– «Fremtidig organisering og finansiering av norske museer. De naturhistoriske museers plass i dette bildet», Trondheimskonferansen 23. og 24.11, arrangert av SMR, NKKM og NNML.

– «Fiskeoppdrett i Norge - historisk og dagsaktuell», 25.12. Arr.: Casas Heddy, Oslo Røde Kors, Lanzarote.

Andersen har holdt flere orienteringer om Norsk Skogbruksmuseums arbeidsområde for KIWANIS-klubbene i Hamar og Elverum.

Vestheim holdt foredrag om «Hedmarkinger på skogsarbeid i Sovjetunionen i 1930-åra» i Kiwanis, Elverum, 24.3.

Vestheim foreleste om «Arbeidskonflikter i skogbruket i mellomkrigstiden» på et videreutdanningskurs for lærere på Elverum lærerhøgskole 28.3.

29.8. deltok Vestheim på et jubileumsmøte i Skog og Land på Julussmoen i Elverum, der han holdt lysbildeforedrag om skog- og landarbeiderbevegelsen i mellomkrigstida og norske skogsarbeideres opphold i Sovjetunionen i 30-åra.

24.9. holdt Vestheim foredrag om skogsarbeiderfaner for en delegasjon fra Nordisk LOs kulturkonferanse som besøkte museet.

Under årsmøtet 26.2. til Lågen Fiskeelv sone 2, holdt Rugsveen lysbildeforedrag om lågåsildfisket i Fåberg.

I forbindelse med en knivutstilling arrangert av Stange Historielag holdt Rugsveen 19.8. foredrag med tittelen: «Kniver i Hedmark. Særpreg med variasjoner».

Rugsveen holdt innlegg: «Kniven - gjenstand og håndverk» på den

nordiske konferansen «Gjenstand og museum» på Maihaugen 10.-12.11.

Ved «Lågåsilddågå» i Øyer 8.-10.10. orienterte Rugsveen om de forskjellige redskapene som har vært brukt i lågåsildfisket i Fåberg. Han viste dessuten museets film om lågåsildfisket.

Under seminaret for etnologstudentene 27.-28.4. ble følgende foredrag holdt:

Fossum:	Eineren - en mangfoldig busk. Knivskaft av tre.
Vestheim:	Tømmertransport.
Nysæther:	Tjære- og kullbrenning. Brenning av myrmalm til jern.
Rugsveen:	Knivsmiing og knivmaking. Omvisning i fiskeavdelingen.

3.4 Publisering

Vitenskapelige artikler:

Fossum, T. 1987: «Elverum Skogskole 1884-1889». Alfarheim - Årbok for Elverum 2, 1987, 71-86.

Andre artikler:

Andersen, C. 1987: «Some aspects of fish farming in Norway». Vie Marine Hors Serie no. 8 - 1987. Annales de la Fondation oceanographique, Ile des Erntieg, Var-France, 58-72.

Andersen, C. 1987: «Rørosprosjektet». Museumsnytt 3-4 1987, 39-40.

Andersen, C. 1987: ICOM - CECA. Årsmøte og fagseminar i Paris/Provence 5. - 12.7.87. Pedimus nr. 3 - 1987, 37-40.

Andersen, C. 1987: «Löbbecke museum und aquazoo i Düsseldorf, Vest-Tyskland». Seminarrapport. NNML-informasjon nr. 4-87, 60-62.

Andersen, C. 1987: «Naturhistorie i kulturhistoriske museumsmiljøer». Innledning til NNMLs fagseminar på Kongsberg 9. og 10.10. 1987. NNML-informasjon nr. 4-87.

Andersen har i tillegg forfattet lederne i NNML-INFORMASJON nr. 1, 3 og 4 1987.

Knivrapport 1986 og 1987

Foredragene som ble holdt i forbindelse med Knivseminaret ved De Nordiske Jakt- og Fiskedager i 1986 og 1987, ble samlet i to forskjellige hefter. Knivrapport 1986 inneholder:

Åsmund Voldbakken: Knivslirer.

Arne Emil Christensen: Kniven i historisk perspektiv og litt om tolleknivens «forfedre».

Knivrapport 1987 inneholder:

Håvard Bergland: Sliping av kniver.

Magne Rugsveen: Kvasse eggredskap - nødvendig for godt arbeidsresultat og for besparelser av krefter.

Olav H. Wåle: Bryning av kniver.

Inger Tragethon: Framstilling av kniver med metallslirer.

Rugsveen har hatt en serie på 6 artikler i Gudbrandsdølen om ulike redskaper brukt i lågåsildfisket i Fåberg:

«Lågåsildfisket står for døra».

«Mælkrakk for lågåsild».

«Grunnhåven - enmannsredskap for lågåsild».

«Stokkhåv og stangerhåv».

«Notfiske etter lågåsild».

«Drivgarnfiske etter lågåsild».

Han har dessuten skrevet 2 bokanmeldelser.

Brosjyrer

Vårt brosjyremateriell på norsk, engelsk og tysk ble trykt opp igjen i nytt opplag.

3.5 Produksjon av film og video.

I forbindelse med De Nordiske Jakt- og Fiskedagers 25-års jubileum ble det av journalist Knut Fjeld tatt opp i alt 3 timer råfilm på video. Ut fra dette materialet er det senere grovredigert to mindre sekvenser på respektive 4 og 16 minutter. Værforholdene under arrangementet gjorde opptakene svært vanskelige. Dette til tross vil man ut fra det foreliggende materiale lage en versjon på inntil 10 minutters varighet som et ledd i markedsføringen av såvel De Nordiske Jakt- og Fiskedager som Norsk Skogbruksmuseum. Deler av materialet vil dess-

uten bli søkt innpasset i andre opptak, med tanke på produksjon av egnet markedsføringsmateriale for museet.

Museet har i år ikke vært med på noen filmproduksjoner. Men som i de foregående år har Ljøstad sammen med Vestheim gjort flere timer med videoopptak av fløtingen i Trysilelva.

3.6 Foto

Foruten det vanlig arbeidet med gjenstandsfotografering, reproduksjon av gamle bilder, kopiering etc., har det også i år vært drevet utstrakt virksomhet med fotoopptak i og utenfor museet. Fotografen har som vanlig dekket løpende aktiviteter i museet.

Rundt omkring i museet henger det mye kunst til glede for såvel de ansatte som de besøkende. For å ha dokumentert denne kunstsamlingen i tilfelle tyveri eller brann, har Ljøstad fotografert alle bilder, billedtepper og skulpturer. I arbeidet med en ny informasjonsbrosjyre har fotografen tatt mange opptak inne i museumsbygningen og i friluftsområdet.

Fra Kjell Søgårds fotosamling. Gjøk i småfuglreir. Stor-Elvdal 5.7.1966.

Museets fotograf har også i år vært engasjert i dokumentasjonsarbeid av tømmerfløting. Han har hatt flere turer til Trysil for å gjøre video- og fotoopptak av fløtingen i Trysilelva. Disse opptakene er gjort dels fra medbrakt båt, fra fly og fra land. Han har dessuten vært på Fetsund for å reproducere portretter samt ta eksteriører og interiører av bygningene på administrasjonssenteret til Glomma Fellesfløtingsforening.

Ljøstad begynte med å ordne og systematisere diasarkivet i 1986. Dette arbeidet har fortsatt i år.

Museet har fått deponert et omfattende billedarkiv etter fotografen Kjell Søgård. Samlingen består for det meste av bilder fra jakt, fiske og norsk natur, men også av flere 16 mm filmer. Det er Jenny Søgård og Vera Søgård Bryn som har ønsket at Kjell Søgårds fotoarkiv skal få sin plass på Norsk Skogbruksmuseum. Ljøstad har kommet langt med ordning av dette arkivet.

Det er i alt tatt ca. 1800 bilder i svart/hvitt og ca. 2000 diasopptak.

For å øke egeninntektene, påtar fotoavdelingen seg oppdrag fra publikum, forlag, bygdebokforfattere, aviser, tidsskrifter, årbøker o.l. som ønsker fotomateriale fra museets arkiv. Dette har i år innbrakt kr. 15.183.-. Det rikholdige fotoarkivet burde ved riktig markedsføring kunne gi betydelig større inntekter.

3.7 Bibliotek og arkiv

Gjennom kjøp, gaver og bytteforbindelser har biblioteket i 1987 hatt en tilvekst på 1739 nummer. Tabellen nedenfor viser hvordan dette fordeler seg på periodika og monografier. De tilsvarende tallene for 1984-86 er også tatt med slik at en kan se utviklingen over en lengre periode.

	1984	1985	1986	1987	+/-1986-87	(%)
Periodika	1105	1061	1164	1146	÷ 18	(÷1.6)
Monografier	381	311	594	593	÷ 1	(÷ 0.1)
Ialt	1486	1372	1758	1739	÷ 19	(÷ 1.1)

I 1987 hadde biblioteket en ubetydelig nedgang i tilveksten på 19 nummer i forhold til året før, noe som tilsvarer bare 1.1 prosent. En kan derfor si at en har beholdt det samme nivået som i 1986, som

forøvrig var den desidert største tilveksten biblioteket ved museet noen gang har hatt.

Nedenfor er det satt opp en spesifisert statistikk for ulike typer periodika, og den viser at nedgangen stort sett gjelder rapporter og årsmeldinger, mens tidsskrifter viser en oppgang på 141 nummer.

	1983	1984	1985	1986	1987	+/- 1986-87
Tidsskrifter.....	430	499	643	623	764	+ 141
Rapporter.....	136	469	192	224	202	÷ 22
Årsmeldinger.....	43	59	90	202	66	÷ 136
Årbøker	72	78	136	115	114	÷ 1
Ialt	681	1105	1061	1164	1146	÷ 20

Det viktigste som har skjedd i biblioteket, er at museet i begynnelsen av året gikk i gang med å registrere all litteratur i et EDB-system. Nystuen har stått for programmeringsarbeidet. Systemet ble utprøvd på slutten av forrige år. Foreløpig har en konsentrert seg om å EDB-registrere den løpende tilveksten, men det er også foretatt registrering av tidligere manuelt registrert litteratur slik at antall registreringer i databasen ligger på rundt 5000.

Vestheim har som tidligere år hatt hovedansvaret for bibliotek og arkiv. Høiby og Skavern har hatt oppgaven med daglig registrering av innkommet litteratur.

Bibliotekets kapasitet som møterom blir stadig redusert ved at det er nødvendig å ta i bruk en større del av golvarealet til oppstilling av reoler. Det er i løpet av året tatt i bruk to store frittstående reoler for å kunne stille opp ny litteratur og gi bedre plass for tilvekst og mer «luft» i hyllene generelt.

Det er gledelig å kunne konstatere at biblioteket som tidligere har mottatt flere gaver. Alle gaverne - privatpersoner, bedrifter, institusjoner og organisasjoner - er listet opp i et eget vedlegg til denne årsberetningen.

Som tidligere år har det vært drevet litteraturveiledning og utlån av bøker både til enkeltpersoner og institusjoner. Det er blitt utarbeidet litteraturlister om flere nye emner, og eldre lister er blitt revidert.

Når det gjelder arkivet, kan det nevnes at museet har meldt seg inn

i den nystartete foreningen Landslaget for lokal- og privatarkiv. Den har som oppgave å arbeide for bevaring og sikring av privatarkiver. Foruten de større distriktsarkivene står Riksarkivets privatarkivavdeling sentralt i dette arbeidet.

Av arkivalia som er kommet inn i løpet av året, skal nevnes det betydelige materialet som museet etter hvert får inn i form av kopier fra arkivene til Glomma Fellesfløtingsforening. Pensjonist Ole Gjestvang fra Stange har arbeidet med å ordne og registrere gardsarkivet fra Vik på Tangen, og Thoresen har arbeidet med å skrive av lydbåndintervju fra skogsarbeiderundersøkelsen i Trysil og Engerdal.

3.8 Samling og magasin

Magasinet

Det er i år installert et luftrenseanlegg i magasinet. Anlegget virker slik at det tas luft utenfra som sirkulerer inne i magasinrommet. Dette fører til overtrykk i magasinet og hindrer støv i å bli trukket inn i rommet. Den sirkulerende luften blir rensset gjennom anlegget. Denne installasjonen har redusert støvproblemet atskillig.

Det store inntaket av mindre gjenstander fra fløtingen i Glommavassdraget har ført til større behov for hyller i magasinet. Det er derfor blitt laget to nye hylleseksjoner med tilsammen 36 hyllemeter.

Konservering

Museets håndverksavdeling har som vanlig foretatt ulike konserverings- og rengjøringsarbeider på gjenstandsmaterialet. På et stort antall gjenstander fra fløtingen i Glommavassdraget er det fjernet rust, og de er senere innsatt med voks. Det er dessuten utført et stort konserveringsarbeid på en maskinhøvel fra Vik, Tangen i Hedmark. Hele høvelen er demontert, rengjort og innsatt med voks eller andre rusthindrende midler.

Utstillingene og magasinet er rengjort med støvsuger og støvfiller.

Registrering av gjenstander

Antall registrerte gjenstander varierer mye fra et år til et annet. Dette har sammenheng med inntaket av gjenstander, prioritering av gjenstandsregistrering i forhold til andre oppgaver og tilgang på personell. Ved siden av den løpende registreringen som Rugsveen foretar,

har Skaug registrert hele gjenstandsmaterialet museet fikk fra båtbyggeriet til Ole Nordby i Søre Osen.

I år er det registrert 223 gjenstander f.o.m. SJF 7054 t.o.m. SJF 7277. All registrering foregår på EDB.

Overføringen av gjenstandskortregisteret til EDB ble påbegynt i fjor. Dette arbeidet har fortsatt i år, men er ikke helt avsluttet. Arbeidet har vært utført av Thoresen.

3.9 Annet faglig arbeid

Som tidligere har det vært mange henvendelser fra museer, historielag, kulturstyrever, enkeltpersoner og media om spørsmål i forbindelse med fløtingstradisjonene i Glommavassdraget. Mange har spurt om råd og veiledning for arbeidet med å ta vare på fløtingstradisjoner. Særlig Fossum og Vestheim har gitt råd og informasjon i denne sammenheng, og ellers stått for kontakt og samarbeid med andre som har vært interessert og engasjert i arbeidet med Glommavassdragets fløtingshistorie.

Vestheim har flere ganger hatt kontakt med kulturstyret i Åsnes kommune for å gi råd og veiledning i arbeidet med å bevare fløtingshistoriske kulturminner i bygda, i første rekke Kjellåsdammen og miljøet omkring denne i Flisavassdraget.

Rugsveen har sittet som museets representant i et utvalg oppnevnt av HV-05 ved Distriktrådet, for å utrede mulighetene for å etablere et heimeverns/hjemmefrontmuseum for HV-05 i Elverum. Ideen om et lokalt Hjemmefront- og Heimevernsmuseum for HV-05 ble lagt fram av Distriktssjefen på Distriktrådets årsmøte på Nordseter 3.-4. april 1986. Bakgrunnen var at områdesjef i Våler, Thor Engbretsen, hadde sagt seg interessert i at hans store samling fra krigen ble plassert i et fast museum. Utvalget la fram sin innstilling 15.12.87.

Rugsveen sitter som medlem av arrangementskomiteen for 25. Etnolog- og Folkloristkongress som skal avvikles i Norge i januar 1989.

Fossum har sittet i eksamenskommissjonen for etnologstudenten Jan Hoff Jørgensen. Hans magistergradsavhandling har tittelen «Sølenjøfisket i Øvre Rendal».

Blesteranlegg

I siste del av juni var Nysæther og Haugen sammen med undervis-

ningsinspektør Ivar Berre på flere befaringer av blesteranlegg rundt i Hedmark. Den første, som foregikk 23.6., var lagt til et område i Eldådalen i Stor-Elvdal kommune. Thomas Burchardt var med som grunneier og kjentmann. Her ble det gjort registreringer av fire blesteranlegg tett samlet. Disse anleggene har vært svært store. Slaggblokker som ligger igjen har vekt opp til anslagsvis 600-700 kg. Materiale herfra er sendt til radiologisk undersøkelse, men svar er ennå ikke kommet.

Den 26.6. gikk befaringen til Blæstvang ved Østby i Trysil. Her ble det registrert rester etter to blesterovner av Evenstad-typen. Etter initiativ fra rektor Ola Martin Haugen ved Østby skole ble museet trukket inn. Skolens ønske er å restaurere anlegget for bruk i undervisningssammenheng, og fra museets side gis ideer og forslag til løsninger for dette prosjektet.

Noen dager senere var det et blesteranlegg ved Flagstadelva i Vang som var målet. Befaringen ble ledet av Ole Jacob Holen. Funnene hadde likhet med de som ble gjort i Eldådalen.

Rapporter er sendt Universitetets Oldsaksamling i Oslo.

4. AKVARIET

4.1 Teknisk

Akvariet er nå inne i sitt 9. driftsår. Teknisk sett går driften tilfredsstillende. En planlagt filtreringsenhet mellom brønn og hydroforanlegg er såvel av driftsmessige som økonomiske årsaker foreløpig stilt i bero. Et overraskelsesmoment med store økonomiske konsekvenser ble i løpet av vinteren avdekket i form av en unormalt stor vannregning. En tilbakeslagsventil som ved strømbrydd automatisk knytter akvariet til kommunens vanntilførsel, hadde slått seg vrang. Med vårt vannforbruk på ca. 190 m³ pr. døgn, tilsvarende 70 000 m³ på årsbasis, blir det fort store beløp om vannet skal kjøpes over kommunens vannforsyningsnett. Feilen ble heldigvis oppdaget, lekkasjen utbedret og vårt mellomværende med kommunen ordnet på en tilfredsstillende måte.

En del mindre omarbeidelser og driftstekniske forbedringer er utført med de 3 500-liters akvariene (nr. 11-13). Tidligere har disse vært drevet som lukkede systemer. Ved å bore hull for avløp i selve glassveggen kan disse nå opereres som åpne systemer.

4.2 Biologisk

Bygging av akvarier i museets fiskeavdeling har lenge vært diskutert og sterkt ønsket. Inneværende år er disse planene realisert. Med akvarierøker Arve Vikør og designer Jan Ivar Martinsen som drivende krefter, kunne man ved årsskiftet -87/-88 begynne innkjøringen av et nytt akvarium beregnet på lagesild. Selv om denne arten i akvariesammenheng er meget krevende, først og fremst fordi den er vanskelig å få til å ta fôr, håper man å mestre denne utfordringen. Lagesildfisket i Mjøsa og Lågen er vårt største innlandsfiske og har en bred presentasjon i fiskeavdelingen. Gjennom det nye akvariet i denne avdelingen får utstillingen en ny dimensjon. De besøkende kan se og studere fisken, og det gis biologisk informasjon om en ferskvannsfisk som har mange særtrekk. Denne kombinasjonen av kultur- og naturhistorisk kunnskapsspredning ser vi på som meget verdifull.

Det foreligger planer for flere akvarieprosjekter av lignende art i andre deler av fiskeavdelingen. Selv om vi mangler vannopplegg i

museets 2. etasje og derved vannuttak til akvariene, er drift av slike allikevel mulig ved å drive akvariene som lukkede enheter. Akvariet på ca. 400 liter er tilkoblet et Eheim kjøleaggregat og filtersystem, som foruten å holde en stabil temperatur på ca. 12°C uansett romtemperatur, også gir en strømsetting i vannet slik at fisken innretter seg mest mulig naturlig mot publikum. Selv om akvarieenheten er forsynt med biologisk filter, regner vi med, på grunn av en forholdsvis stor biomasse i akvariet og dermed tilsvarende slitasje på vannmiljøet, å måtte skifte store deler av vannmassen relativt ofte. Hvor ofte er avhengig av den erfaring vi etterhvert tilegner oss ved den fremtidige drift.

Fiskebesetningen i akvariet er gjennomgående den samme fra ett år til et annet. Følgende ferskvannarter har vært stabile i anlegget inneværende år:

Ferskvann:

1. Ørret/sjørret (*Salmo trutta*)
2. Røye/sjørøye (*Salvelinus alpinus*)
3. Laks (*Salmo salar*)
4. Ål (*Anguilla anguilla*)
5. Brasme (*Abramis brama*)
6. Vederbuk (*Leuciscus idus*)
7. Hork (*Acerina cernua*)
8. Gjedde (*Esox lucius*)
9. Steinulke (*Cottus poecilopus*)
10. Mort (*Rutilus rutilus*)
11. Sik (*Coregonus lavaretus*)
12. Lake (*Lota lota*)
13. Lagesild (*Coregonus albula*)
14. Krøkle (*Osmerus eperlanus*)
15. Abbor (*Perca fluviatilis*)
16. Karuss (*Carassius carassius*)
17. Dvergmalle (*Ameiurus nebulosus*)
18. Regnbueørret (*Salmo gairdneri*)
19. Ørekyte (*Phoxinus phoxinus*)
20. Bekkerøye (*Salvelinus fontinalis*)
21. Suter (*Tinca tinca*)
22. Sørv (*Scardinius erythrophthalmus*)
23. 3-pigget stingsild (*Gasterosteus aculeatus*)
24. Gullbust (*Leuciscus leuciscus*)
25. Harr (*Thymallus thymallus*)
26. Laue (*Alburnus alburnus*)

Dessuten ferskvannskrebs (*Astacus astacus*).

Saltvann:

I saltvannsakvariene har besetningen vekslet en del grunnet tilgang på nye arter og sykdomsangrep. Følgende arter er vist publikum gjennom året:

1. Skrubbeflyndre (*Platichthys flesus*)
2. Torsk (*Gadus morhua*)
3. Bergnebb (*Ctenolabrus rupestris*)
4. Rødspette (*Pleuronectes platessa*)
5. Lomre (*Microstomus kitt*)
6. Sei (*Pollachius virens*)
7. Ulke (*Myoxocephalus scorpius*)
8. Rødnebb/blåstål (*Labrus eimaculatus*)
9. Knurr (*Eutrigla gurnardus*)
10. Ålekvabbe (*Zoarces viviparus*)
11. Berggyllt (*Labrus berggylta*)

Dessuten:

- Hummer (*Homarus vulgaris*)
- Strandkrabbe (*Carcinus maenas*)

Selv om de fleste fiskene i akvariene har flere års oppholdstid, er det nødvendig med årlige utskiftninger og suppleringer. Noen individer blir for store slik at konkurranseforholdet forrykkes. Økt kannibalisme blir da et vanlig resultat, eller annen form for mobbing. Dette fører til økt fiskeslitasje, sår og soppdannelse o.a. skader som gjør at vi ikke lenger kan stille ut de arter og eksemplarer vi ønsker.

Enkelte arter, spesielt blant karpfiskene, er mer utsatt for sykdom og soppdannelse enn andre. Dette skyldes såvel ento- som ektoparasitter, hvilket ofte slår ut i noe større avgang på ettervinteren. Det er flere måter å behandle syk fisk på, men de fleste former gir bare kort-siktig bedring. Heling av sår tar vanligvis lang tid. I slike situasjoner er det mere aktuelt å sette inn reservefisk fra karanteneavdelingen fremfor langsiktig og arbeidskrevende behandling.

Akvariet har mange støttespillere som gjør det mulig å holde et relativt stort artstall gjennom året. Noen av disse er med oss ut på fiskeplassene, der not, ruser og snøre er alminnelig benyttede redskapstyper. I andre situasjoner kan vi gå til dekket bord, dvs. bare møte opp på en forskningsstasjon, eller få tilsendt det ønskede materiale via offentlige transportmidler. Vi er våre medhjelpere stor takk skyldig, og vil rette en spesiell takk til følgende institusjoner og enkeltpersoner:

- Danmarks Akvarium, Charlottenlund
- Statens Marinebiologiske Stasjon, Flødevigen, Arendal
- Akvariet i Bergen
- Forskningsstasjonen for fisk, Ims
- Marinbiologisk Stasjon, Univ. i Oslo, Drøbak
- Universitetet i Oslo, fiskeavdelingen på Blindern
- Simo Havlaks A/S, Oksvoll i Bjugn
- Snippen yngel- og settefiskoppdrett, Hernes
- Oppsynsm. for Nordre Øyeren Naturreservat, Gunnar M. Andersen, Lillestrøm
- Bjørn Swanstrøm, Asker
- Steinar Østbye, Jømna
- Ole-Thorstein Ljøstad, Elverum
- Dag Andersen, Greåker
- Tom Ingvaldsen, Løten.

4.3 Rådgivning, undervisning, besøk og kontaktskapende virksomhet

Interessen for akvariet og fiskeoppdrett er stor. Blant besøkende nevnes spesielt:

- Statens Vattenfallsverk, Stockholm. En delegasjon ønsket impulser i forbindelse med utvidelser og aktivitetsopplegg for sitt akvarieanlegg ved Bergeforsen kraftstasjon i Älvkarleby.
- Veterinærinstituttet i Oslo som er i ferd med å bygge om et forsøksanlegg for fiskeoppdrett. I den anledning studerte en gruppe veterinærer og teknikere vårt akvarieanlegg og oppdrettsavdeling for regnbueørret. Systemer med resirkulering og nedkjøling av vannmassene ble særlig studert og diskutert i relasjon til store fisketettheter.

- A/L Settefisk har søkt råd vedrørende en publikums- og skoleavdeling som planlegges ved oppdrettsanlegget på Reinsvoll.

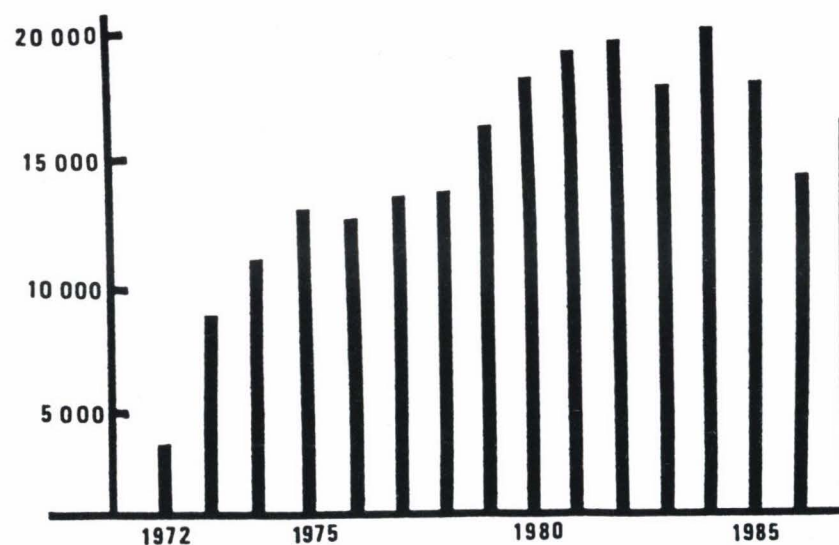
Av utenlandske forbindelser som særlig skal fremheves dette år, er akvariet i Vest-Berlin ved sin leder Dr. Jürgen Lange. Ved dr. Langes hjelp fikk museet anskaffet 3 Eheim kjøleaggregater. Et av disse aggregatene er nå i drift knyttet til det nye lagesildanlegget. De to andre aggregatene vil bli søkt satt i drift i forbindelse med lignende prosjekter.

5. SKOLETJENESTEN

Bemanningen av skoletjenesten ble i 1987 betydelig styrket ved ansettelsen av Haugen i den nyopprettede stillingen som museumspedagog. Han tiltrådte den 1.4.

5.1 Besøkstallene for 1987

Tallene for det totale skolebesøk 1987 viser en gledelig oppgang - med en økning på 14%. 16 201 elever og studenter fordelt på 941 klasser/grupper har besøkt museet dette året. I 1986 var de tilsvarende tallene 14 261 og 777.

Figur 1. Utvikling av undervisningsbesøket fra 1972 til 1987.

Tabell 1. Det totale klassetallet i 1987 fordelt på fylker og land.

Fylke	Elever 1987	Klasser 1987
Hedmark.....	8334	516
Oppland.....	1823	104
Akershus.....	2428	126
Oslo.....	1336	61
Buskerud.....	487	34
Østfold.....	227	15
Telemark.....	131	6
Sør-Trøndelag.....	198	21
Vestfold.....	76	3
Møre og Romsdal.....	88	4
Sogn og Fjordane.....	131	4
Aust-Agder.....	34	1
Vest-Agder.....	25	1
Rogaland.....	22	1
Hordaland.....	34	2
Nord-Trøndelag.....	129	7
Nordland.....	12	2
Troms.....	0	0
Finnmark.....	0	0
Sverige.....	528	25
Danmark.....	18	3

Tabell 2. Det totale klassetallet i 1987 fordelt på de enkelte skoleslag

Skoleslag	Elever	Klasser
Førskole.....	2156	94
Grunnskole.....	10938	674
Videregående skole.....	1217	66
Folkehøyskole.....	336	14
Lærerhøyskole.....	143	8
Distriktshøyskole.....	29	1
Universitet.....	47	2
Landbruksskole.....	118	5
Landbrukshøyskole.....	306	17
Skogskole.....	238	12
Voksenopplæring.....	0	0
Spesialskole.....	398	38
Andre.....	275	10

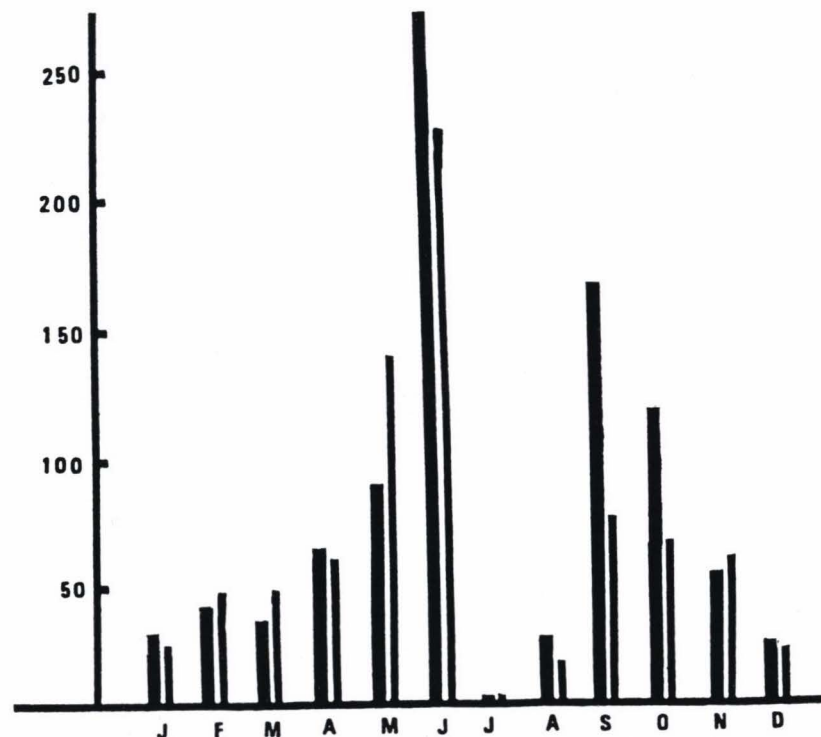

Fig. 2. Antall klasse/gruppebesøk fordelt på de enkelte månedene i 1987 sammenlignet med 1986 (tynn linje).

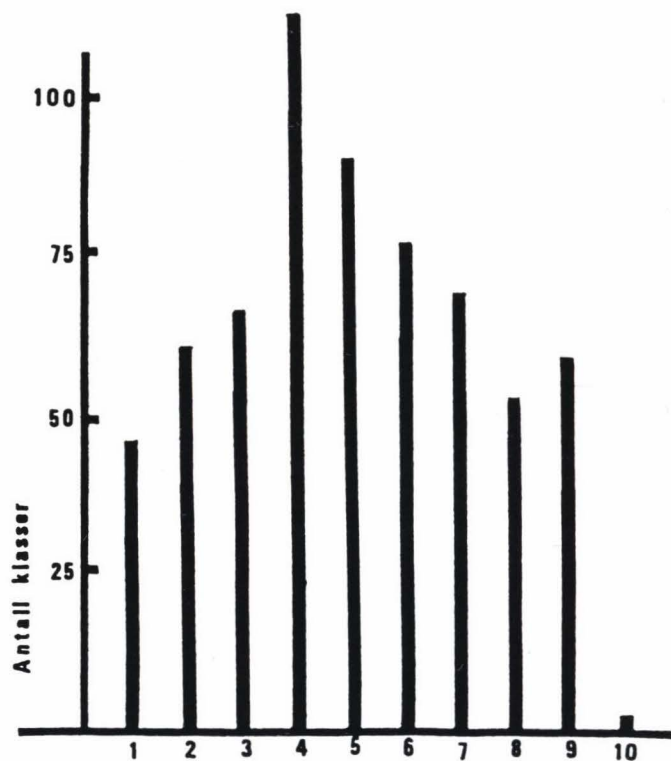

Fig. 3. Klassebesøket i 1987 fordelt på de enkelte klassetrinn i grunnskolen.

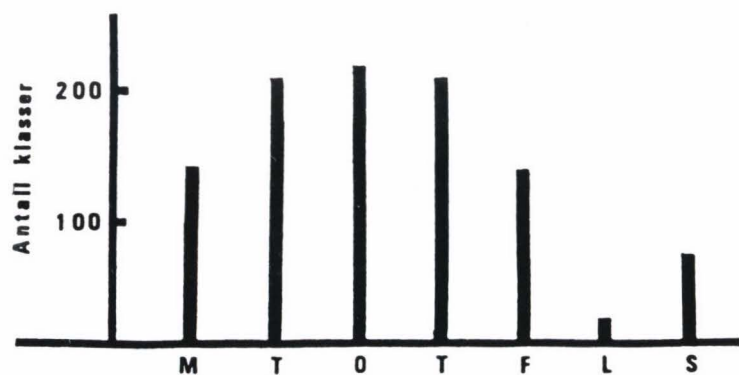

Fig. 4. Klasse/gruppebesøket 1987 fordelt på de enkelte ukedagene.

Marie Svanes Gunvaldsen og Stig Lillehaug hadde et engasjerende sangprogram for barn. Foto: O.T.L.

Tabell 3. Besøktallet for skoler i Hedmark fordelt på de enkelte kommunene.

Kommune	Elever	Klasser
Alvdal	20	1
Eidskog	82	4
Elverum	3206	219
Engerdal	23	9
Folldal	55	6
Grue	278	12
Hamar	396	19
Kongsvinger	490	21
Løten	256	17
Nord-Odal	116	5
Rendalen	45	4
Ringsaker	823	46
Stange	666	48
Stor-Elvdal	66	8
Sør-Odal	117	3
Tolga	0	0
Os	0	0
Trysil	491	24
Tynset	13	1
Vang	409	20
Våler	94	11
Åmot	264	18
Åsnes	424	20

5.2 Emnevalg og undervisning

Omvísninger:

	Klasser	Elever
Skogbruk	140	2405
Jakt/fangst	99	1618
Fuglebiotopene	4	59
Fiskeavdelingen	11	219
Akvariet	44	671
Lysbildeorientering	130	2783
Fellesorientering	7	263
Prestøya	29	468
Andre opplegg:		
Film	81	1334
Natursti	145	2727
Eget opplegg	45	599
Museets oppgaver	17	322
Temporære utstillinger	59	1156

Filmfremvisning

Filmer	Klasser	Elever
Den levande skogen	6	137
Eika	7	164
Grindalsfluefisket	3	44
Hankekjøring i V. Gausdal	10	108
Høyfjellets storvilt	2	34
Laksefiske II, Nord-Norge		44
Langs fjellbekken		108
Liv og husvær i skogen	12	220
Lågsildfisket		19
Med tømmer fra hei til hav	4	18
Rådyret	9	174
Snarefangst av rype	5	78
Sølsjøfisket	2	21
Vårens farlige eventyr	11	168
Økologi	1	12
Andre filmer	31	515

Spesielle opplegg

Som nytt tilbud til grunnskolen har skoletjenesten i 1987 arrangert to temaopplegg.

Det første opplegget ble avviklet 22.-24.9. med tema «Jernblestring». Ca. 750 elever og lærere fra 19 skoler deltok. De fikk være med på å finne malm i myra, brenne malmen i museets blesterovn og se hvordan den glødende jernklumpen ble tatt ut av ovnen og lagt på smisteinen for videre bearbeiding.

I tiden 19.-23.10. var temaet «Dyra om høsten». Ca. 115 elever og lærere fra 8 skoler var med på dette opplegget, som handlet om dyras og fuglenes forberedelser for den lange og harde norske vinteren, og hvordan menneskene gjennom tidene har utnyttet det jaktbare viltet. Under dette temaopplegget var en av dagene tilrettelagt for førskolebarn.

Også dette året har lærerhøyskolene nyttet museets samlinger og undervisningspersonale til spesielle opplegg. Spesielt kan nevnes en halvårsenhet i «Arbeidslivskunnskap med vekt på lokalhistorie og museumspedagogikk». Dette var en gruppe fra Trondheim lærerhøyskole som hadde et tre-dagersopplegg på museet og på Sørlistøa. Museet har vært fast ekskursjonsmål for denne halvårsenheten i flere år, og i år var museets undervisningsleder sensor for studentenes semesteroppgaver og ved eksamen.

5.3 Markedsføring av skoletjenesten

Under Østlandsk lærerstevne 1987, som ble avviklet i Oslo 30.-31. 10., ga skoletjenesten en bred presentasjon av skoletilbudet. Museet fikk en fin plassering av utstillingen, hvor Haugen ga orientering om museets tilbud til elever og lærere. Konrad Eggen var med som en fin representant for håndverkstradisjonene ved museet. Rundt 4500 lærere deltok på stevnet, og mange av disse var innom standen.

6. ANNEN UTADVENDT VIRKSOMHET

6.1 Kunstutstillinger

Utstillingen «Soppfarget bjørk» ble vist i museumshallen 9.-31.1. Det var formingslærerne ved Statens lærerhøyskole i forming på Blaker, Murud og Eide, som hadde laget de fint formede gjenstandene i sur bjørk. Formingslærerne har drevet et forskningsprosjekt hvor bjørkematerialer i tett plast tilsatt fuktighet og ved høy temperatur blir angrepet av sopper som forårsaker vakre tegninger i veden. Forråtnelsen stanses på et tidlig tidspunkt slik at veden har full fasthet og styrke. Denne nye måten å soppfarge bjørk på har vakt stor oppmerksomhet. For Norsk Skogbruksmuseum var denne utstillingen særlig interessant å vise. Utnytting av trevirke i kunstnerisk sammenheng, gjennom vakker struktur og god formgivning, er nettopp en oppgave for museet å formidle.

«Østlandsutstillingen» ble vist på museet i tiden 13.-26.2. Under åpningen orienterte billedkunstneren Inger Johanne Brautaset om utstillingen. Formannen i Hovedutvalget for kultur og fritid i Hedmark, Sverre Østhagen, åpnet utstillingen. Det var musikk ved Tori Årva og Elisabeth Lundeby. Billedkunstnere fra 7 fylker deltok i Østlandsutstillingen, som ble vist på museet for 7. gang.

En utstilling av den kinesiske billedkunstneren Cheng Zheng ble vist i tiden 7.3.-5.4. Det ble holdt en kinesisk kulturaften i forbindelse med utstillingen. Kunsthåndverker Ragnhild Arneberg som har studert kunsthåndverk i Kina introduserte kulturarrangementet.

Maleren Reidar Fritzvold viste i tiden 9.4.-24.5. alle sine originalillustrasjoner til verket «Storjegere i Østerdalene» som er skrevet av journalist Sven R. Gjems. Ca. 240 illustrasjoner, mest akvareller, fylte museumshallen, foredragssalen og det lille galleri. Det var en storstilt mønstring av motiver av jakt, jegere, vilt, natur og tradisjonsrike skog- og jaktgårder i Østerdalen. Under åpningen orienterte Sven R. Gjems om samarbeidet med Fritzvold, og forlagsjef Per N. Pedersen hilste og takket fra Steensballes forlag. Det var mange besøkende på utstillingen.

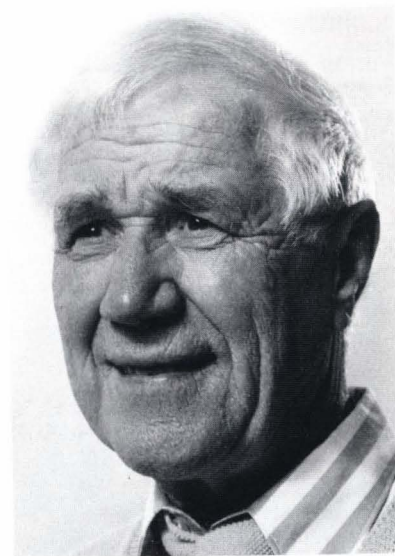
Fra 1.-14. juni viste billedkunstneren Tor-Bjørn Gundersen fra Tromsø collager, akvareller og grafikk i museumshallen. Gundersen

er opprinnelig fra Sundsvall og har sin kunstutdannelse fra Ålsta i Sverige. Han har hatt en rekke separatutstillinger i Sverige og Norge. I forbindelse med utstillingen forærte han museet ett av de utstilte arbeidene, en akvarell.

Årets sommerutstilling var Nasjonalgalleriets Kjell Aukrust-utstilling som ble vist fra 2.7. til 5.8. Det var førstekonservator Sidsel Helliesen ved Nasjonalgalleriet som sammen med kunstneren hadde laget utstillingen som først og fremst besto av tegninger innenfor følgende temaer: eventyr, reisebrev, Skien bys historie, Simen, Bonden og Bror min, Solan, Nystumoen og Ludvig, Flåklypa, Guttene på broen og tre akvareller. Under åpningen var museumshallen full av interesserte gjester. Det var taler av Sidsel Helliesen og Tore Fossum, og Kjell Aukrust leste utdrag av sine bøker. Geir Inge Lotsberg

Reidar Fritzvolds akvarell av skottgamp og bjørn i Bjønnkletten i Stor-Elvdal.
Foto: O.T.L.

Kjell Aukrust gledet museets sommerpublikum med sine glimrende tegninger.
Foto: O.T.L.

og Tore Mortensen spilte. Museets besøk i utstillingstiden var på ca. 30 000. På Nasjonalgalleriet var det 40 000 som så utstillingen. Samarbeidet med en stor og sentral institusjon som Nasjonalgalleriet om utstilling og katalog ser vi på som meget verdifullt.

I Festspillutstillingen «Treklang» fra 5.-31.8. deltok kunsthåndverkerne Kirsten Mørch Stokka, metall, Ellen Grieg, tekstil/vev og Lillian Magnus med keramikk. Treklangustillingen har hittil blitt arrangert ved det store vindusfeltet i andre etasje. Arealet er blitt beskåret etter at Asbjørn Hørgårds utstilling av produksjon av split-cane stenger har fått sin plass der. Temporære utstillinger i andre etasje vil det bli vanskelig å arrangere heretter. Det planlagte utstillingsrom ved siden av resepsjonen i tredje byggetrinn, som nettopp tar sikte på slike utstillinger, er det meget viktig å få realisert.

Museets julesalgsutstilling ble holdt fra 25.11. og ut året. I tilknytning til denne holdt følgende utstillinger: Geraldin Chapman fra Brasil viste tegninger og akvareller, Karin Akre tepper og Ottar Nysveen malerier. Juleutstillingen var også i år en god salgsutstilling for museet.

6.2 Andre utstillinger

Norsk Taxidermist Forbund avviklet Nordisk Taxidermist Kongress

Vinnerne i den nordiske konkurransen om «Årets preparat». Førstepremie ble vunnet av Tore Hansson fra Ørebro, Sverige, med preparatet «Berggylte» (i midten). Andre premie fikk dansken Erling Mørch for sitt andepar, og Stein Ivar Bakka fra Sykkylven fikk tredje premie med sitt hjortehode. Foto: O.T.L.

på Norsk Skogbruksmuseum i tiden 15.-19. juni. I denne forbindelsen hadde forbundet lyst ut en konkurranse om «Årets preparat 1987». Konkurransen var nordisk og ble vunnet av Tore Hansson, Ørebro. Resultatene av konkurransen ble presentert som en interessant og fyldig utstilling i museets sentralhall. Den varte måneden ut, og ble en attraksjon for museets vanlige publikum.

I forbindelse med De Nordiske Jakt- og Fiskedager ble det stilt ut en rekke kniver med smedmerker fra Tinn i Telemark. Dette var deler av en utstilling som tidligere hadde stått i Tinn i forbindelse med utgivelsen av boka «Tinndølsmeden gjennom 200 år», skrevet av Sigmund Holte og Tore Fæhn. Ansvarlig for utstillingen i museet var Tore Fæhn.

Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Elverum, har tatt initiativ til en utstilling med tittel «Månedens fugl». Nysæther har designet en transportabel monter som kan lukkes med dører. Den har et

glass-skap for månedens preparat. I åpen tilstand er det utstilling på dørenes innside om ornitologi og månedens fugl. Denne utstillingsmonteren er med på å aktivisere den lokale ornitologiforeningen og fører til nye tilbud fra museet. Det er fint for et museum å kunne utnytte de ressurser som frivillige organisasjoner besitter.

6.3 Vandreutstillinger

«Skogbruk og viltstell»

Det har lenge vært et ønske ved museet å få laget en vandreutstilling innen fagområdet skogbruk og viltstell. I 1982 ble det nedsatt en faggruppe med representanter for Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Landbrukets Utmarkskontor og Norsk Skogbruksmuseum. Andersen ble gitt i oppdrag å fungere som koordinator og sekretær. Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk bevilget i 1982 kr. 50.000.- til prosjektet. Av flere årsaker, såvel av faglig som økonomisk art, tok det lenger tid enn antatt før arbeidet kom i gang.

Daværende viltkonsulent i Østfold Vidar Holte la i 1985 frem et notat for vandreutstillingen og stilte samme år sin medarbeider Gjer-mund Lanestedt til disposisjon for prosjektet. Høsten 1985 la Lanestedt frem en utredning om utstillingens faglige innhold som ble utgangspunkt for det videre arbeid.

Fra 1.1.1986 ble cand.real. Odd Reidar Fremming engasjert som faglig leder. Det ble nedsatt en styringsgruppe og et arbeidsutvalg, og det ble arbeidet aktivt med å reise den nødvendige kapital. Det ble satt som mål å få vandreutstillingen åpnet under De Nordiske Jakt- og Fiskedager 7.-9.8.1987.

Alle som står bak utstillingen «Skogbruk og viltstell» har erkjent sin interesse og ansvar for å drive kunnskapsformidling innenfor det emneområde utstillingen tar opp. Ingen av disse rår imidlertid selv over så store ressurser, hverken økonomisk eller menneskelig, at de på egen hånd til nå har maktet å føre frem et prosjekt av denne type og størrelsesorden.

Målgrupper har vært: aktive skogbrukere, skogsarbeidere, veiledere i skogbruk, driftsplanleggere i skogbruk og jegere. Skoleverket er en spesielt viktig målgruppe, eks. skogskoler, landbruksskoler o.a. skoleslag relatert til temaet skogbruk og viltstell.

Fredag 7.8. ble utstillingen høytidelig åpnet av skogdirektør Oluf Aalde og direktør Helge Vikan i Direktoratet for naturforvaltning. Prosjektleder Andersen orienterte om utstillingens tekniske og økonomiske tilblivelse. Med på åpningen var flere medarbeidere i selve prosjektet, samt andre som hadde bidratt økonomisk eller på annen måte for å få prosjektet i havn.

Utstillingsprosjektet har hatt en økonomisk ramme på kr. 375.000.-. Materialvalg som tåler skiftende temperatur- og fuktighetsforhold og spesielt engasjert faglig leder har bragt utstillingen opp i denne prisklassen.

Følgende har bidratt økonomisk:

Direktoratet for naturforvaltning	90.000.-
Rådet for sentralt inntrukne rentemidler	60.000.-
Utviklingsfondet for skogbruket	20.000.-
Landbrukets utbyggingsfond	30.000.-
Skogbruksforeningen av 1950 (S-50)	10.000.-
Norges Skogeierforbund	30.000.-
Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernadv.	18.800.-
Herredsskogmesteren i Elverum	5.000.-
Fylkesmannen i Buskerud, Miljøvernadv.	2.000.-
Fylkesmannen i Oppland, Miljøvernadv.	2.000.-
Fylkeslandbrukskontoret i Akershus og Oslo	10.000.-
Skogbruksetaten i Hedmark v/Åsnes og Ringsaker komm.	10.000.-
Skogbruksetaten i Østfold	5.000.-
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvernadv.	2.000.-
Fylkesmannen i Vestfold	2.000.-
Det Norske Gjensidige Skogbrandforsikringsselskap	10.000.-
Fylkesmannen i Aust-Agder, Miljøvernadv.	2.000.-
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Miljøvernadv.	2.000.-
Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernadv.	2.000.-
Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernadv.	2.000.-
Skogbruksetaten i Åmot	10.000.-
Skogbruksetaten i Grue	2.000.-
Skogbruksetaten i Våler	2.000.-
Skogbruksetaten i Trysil	5.000.-
Skogbruksetaten i Eidskog	5.000.-
Skogbruksetaten i Nord-Odal	5.000.-

Skogbruksetaten i Sør-Odal	7.000.-
Skogbruksetaten i Tynset	7.000.-
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Miljøvernadv.	2.000.-
Skogbruksetaten i Stor-Elvdal	7.000.-
Skogbruksetaten i Kongsvinger	7.000.-
Til sammen	373.800.-

I tillegg til kostnadene kommer arbeidsinnsatsen til medlemmene i styringsgruppe, arbeidsutvalg og ansatte ved Norsk Skogbruksmuseum, - samt påløpne administrasjonskostnader.

Fra Norsk Taxidermist Forbund har prosjektet mottatt en utstoppet tiur og røy, preparert av taxidermist Per Kristiansen, Mysen. Denne gruppen skal følge utstillingen rundt omkring i landet.

I grove trekk har utgiftene til nå fordelt seg på følgende hovedposter:

Lønnskostnader, sos.utg., reiser m.m. daglig leder	kr. 160.000.-
Produksjonskostnader, lysarmatur m.m.	» 160.000.-
Honorar fargefotografier, utstillingskatalog, markedsføring m.m.	» 55.000.-
Sum	kr. 375.000.-

Følgende personer har bidratt med fotografisk materiale:

Anders Hals	Jon Bekken
Tore Holaker	Ragnar Ødegaard
Knut A. Solbraa	Frank Robert Lund
Pål Hermansen	Odd Reidar Fremming
Per Wegge	Roar Solheim
Svein Grønvold	Rune Bjørnstad
Håkon Solvang	Rolf Sørensen
Paul Granberg	Ragnar Frislid
O.T. Ljøstad	Arild O. Gautestad
Jørn B. Olsen	Martin Sandvik

Kåre Wedul har tegnet motivet til utstillingsplakaten, og utstillingens logo - fiskeørn.

Til utstillingen er utarbeidet et oppgavehefte og en utstillingsmanual. Hovedansvarlig for heftet har vært Skaug, godt hjulpet av Elverumslærerne Petter Lexander og Hans Ole Solberg ved Hanstad ungdomsskole. Oppgavene har ulik vanskelighetsgrad og er tilpasset ulike kunnskapsnivåer. Det er meningen at den enkelte lærer/veileder selv skal trekke ut, sette sammen og føye til egne oppgaver/kommentarer for å tilpasse arbeidet med utstillingen best mulig til sin klasse og undervisningssituasjon.

Utstillingsmanualen (og oppgaveheftet) blir ved bestilling sendt ut til alle mottagere/vertsgrupper av utstillingen. Manualen inneholder bl.a. opplysninger om:

- utstillingens tilblivelse
- bidragsyttere og fotografers navn m.m.
- teknisk beskrivelse av utstilling og tilhenger
- monteringsanvisninger
- medfølgende litteratur (klasesett) og litteraturreferanser
- forsikringsforhold
- lånebetingelser
- låntagernes plikter
  1. vertskomite
  2. markedsføring
  3. statistikk
  4. reiserute
  5. løpende kontroll
- to ferdigskrevne pressemeldinger
- evalueringsskjema
- en opplisting av positive og negative erfaringer høstet underveis
- oppgavehefte
- plakater.

«Skogbruk og viltstell» har i løpet av annet halvår 1987 vært vist på følgende steder:

- 5.8.-6.10.: Elverum (Norsk Skogbruksmuseum)
- 8.-26.10.: Kongsberg (Norsk Bergverksmuseum)
- 26.10.: Sandefjord (Sandefjord bibliotek)
- 3.11.: Lardal (Vindfjelltunet)
- 6.-10.11.: Sande (Sande folkebibliotek)

- 13.-30.11.: Moss (Jeløy naturhus)
- 1.-6.12.: Trysil («Gammelskula»)
- 8.-31.12.: Elverum (Norsk Skogbruksmuseum).

Forskjellige arrangementer (kurs, foredrag, temakvelder, skogmøter, undervisning av ulike slag m.m.) har vært knyttet til disse visningsstedene. Mottagelsen har vært meget positiv.

Styringsgruppen for prosjektet har bestått av følgende medlemsorganisasjoner og personer:

- Direktoratet for naturforvaltning: Sissel Rübberdt
- Kontaktutvalget for viltkonsulentene i Norge: Vidar Holthe
- Norges Jeger- og Fiskerforbund: Sven R. Gjems
- Landbruksdepartementet-Skogavdelingen: Olav Kaveldiget
- Landbrukets utmarkskontor: Bjørnulf Kristiansen
- Norges Skogeierforbund/Skogbruksforeningen av 1950: Haaken G.A. Mathiesen
- Norsk Skogbruksmuseum: Christian Andersen (prosjektleder/sekretær)

Den daglige fremdrift har vært besørget av et arbeidsutvalg med følgende sammensetning:

Odd Reidar Fremming (faglig leder)

Vidar Holthe

Haaken G.A. Mathiesen

Christian Andersen (prosjektleder/sekretær)

Sør-Trøndelag Museumspedagogiske Fellestjeneste har stått for formgivning og produksjon. Medarbeidere her har vært:

Kirsti Rønning (grafisk formgiver)

Kenneth Nygård og Trond Krogen (utstillingsteknikere)

Lisa Olstad (fagsekretær)

Dessuten undervisningsleder Bjørn Larsson, ved UniT-Viten-skapsmuseet.

Til samtlige samarbeidspartnere, økonomiske støttespillere og kolleger rettes en varm takk for hyggelig og givende samarbeid. En særlig takk rettes til faglig leder, cand.real. Odd Reidar Fremming, for helhjertet innsats. Hans faglige bakgrunn som viltbiolog og skogbruker har vært særlig verdifull i forbindelse med gjennomføringen av dette prosjektet.

«Nordens Grønne Gull»

Produksjonen av den fellesnordiske vandretstillingen «Nordens Grønne Gull» ble avsluttet i begynnelsen av året etter flere års samarbeid mellom skogsmuseer og andre institusjoner i skogbruket. Utstillingen ble vist på museet 22.9.-5.11. Det kan derfor være på sin plass med en oppsummering av prosjektet.

På flere hold var det i mange år et ønske om å lage en fellesnordisk vandretstilling om skog og skogbruk. På sitt årlige møte i Gävle høsten 1984 besluttet skogbruksmuseer i Norge, Sverige, Finland og Danmark å innlede et samarbeid om produksjon av en slik utstilling. Prosjektet er blitt gjennomført av Norsk Skogbruksmuseum, Skogsmuseet Silvanum i Gävle (Sverige), Jagt- og Skovbrugsmuseet i Hørsholm (Danmark), Finska Forstföreningen og Islands Skogselskap.

Utstillingen er rettet mot et bredt publikum. Det gis informasjon om skogens betydning for Nordens folk i fortid og nåtid - ikke bare som arbeidsplass, men også som område for rekreasjon og kunst-

«Nordens Grønne Gull» dekker et areal på 160m² og fylte hele museumshallen.
Foto: O.T.L.

nerisk opplevelse. Utstillingen tar også opp hvor viktig det er å ta vare på skogen, pleie og verne den for fremtidige generasjoner.

Utstillingen består av fem hovedavsnitt. Først presenteres fem nordiske treslag - bjørk, bøk, gran, furu og einer. Videre behandles skogens kretsløp med utgangspunkt i moderne skogskjøtsel og skogbruk. Parallelt med dagens forhold vises elementer fra tidligere generasjoners bruk av det skogen kunne gi. I et eget avsnitt presenteres menneskenes bruk av skog og tre for å dekke sine behov på noen sentrale livsområder. To lysbildeprogram viser skjønnheten i de nordiske skogene (malerier og fotografier) og dessuten skogen som arbeidsplass og rekreasjonsområde.

I siste fase ble utstillingsprosjektet drevet frem av en styringsgruppe med medlemmer fra alle de fem nordiske land. Museumspeagog Vibeke Koch ved Jagt- og Skovbrugsmuseet i Hørsholm har vært daglig leder av prosjektet. Vervet som formann i styringsgruppen har vært delt mellom intendent Arne Hedling og länsjägmästare Göran Thelander, begge fra Skogsmuseet Silvanum, mens Vestheim har vært sekretær. Museumsdirektør Jette Baagøe, Jagt- og Skovbrugsmuseet, har vært redaktør for utstillingsavisen.

Ellers har styringsgruppen bestått av verksamhetsledare Markku Rauhalampi fra Finska Forstföreningen, overinspektør Pekka Patosari fra Jord- og Skogsbruksministeriet i Finland og skogdirektør Sigurdur Blöndal, Islands Skogselskap (Skogræktarfelag Islands). Med denne sammensetningen av styringsgruppen har både museene og skogbruket forøvrig vært representert. Det danske arkitektfirmaet Tøgern og Ebert (København) har stått for produksjonen av utstillingen.

Utstillingen ble åpnet på Jagt- og Skovbrugsmuseet i Hørsholm den 16.2.1987. I løpet av det første vandringsåret er utstillingen dessuten blitt vist i Jyväskylä, Rovaniemi, Elverum og Gävle. Vestheim var til stede ved åpningen i Hørsholm og Jyväskylä. Det arbeides kontinuerlig med reiseruter for visning av utstillingen rundt om i Norden i årene som kommer. Norsk Skogbruksmuseum har hovedansvar for spredningen av utstillingen i Norge. Utstillingen dekker ca. 160 m² og transporteres i containere.

Til utstillingen er det også laget egen avis med faglige artikler og annet supplerende stoff fra alle de nordiske land - alt trykt på fem

nordiske språk. De to norske bidragene er «Seljefløyta» av Ola Kai Ledang og «Prosjekt Glomma» av Øivind Vestheim. Dessuten har de fleste av visningsstedene utarbeidet pedagogiske opplegg som følger med utstillingen etter hvert som den vandrer videre.

Både Nordisk Kulturfond og Nordisk Ministerråd har bevilget støtte til prosjektet. Utover dette er det skaffet både offentlige og private midler i hvert enkelt land. Det norske bidraget til finansiering av utstillingsprosjektet ble løst ved at Landbruksdepartementet ved Skogavdelingen bevilget 120.000 kr. av sentralt inntrukne rentemidler. Dessuten har Bergen Bank bidratt gjennom støtte fra Scandinavian Banking Partners.

Regnskapstallene for prosjektet viste ved slutten av året en totalutgift på ca. DKK 650.000 (fratrasket refusjon av merverdiavgift).

Skogdirektør Oluf Aalde åpnet utstillingen på museet 22.9. Vestheim orienterte om utstillingens gjennomføring og økonomi. Av nordiske gjester var bl.a. prosjektleder Vibeke Koch og Hrobjartur Einarsson fra Nordisk Kulturfond til stede. Nærmere 10 000 mennesker så utstillingen mens den sto på museet.

6.4 Arrangementer

De 25. Nordiske Jakt- og Fiskedager 7.-9.8.

De Nordiske Jakt- og Fiskedager ble arrangert for 25. gang i samarbeid med Norges Jeger- og Fiskerforbund.

Et arrangement av denne størrelsesorden har mange samarbeidspartnere, medarrangører og støttespillere, mange av disse har vært med oss gjennom en årrekke. De fleste er spesielt inviterte, eller har funnet frem til jakt- og fiskedagene fordi de på en måte naturlig hører hjemme her. Flere hundre funksjonærer, et par tusen aktører på skytebanene, hundearrangementene o.a. steder møter også frem år etter år. Publikum må heller ikke glemmes i denne sammenheng. Trofast slutter de opp, de siste årene i et antall av over 10 000 på de to augustdagene begivenheten finner sted. Til disse retter arrangørene en hjertelig takk. Den gode oppslutningen på alle plan gir inspirasjon og nytt mot til å gå løs på neste års arrangement.

Med Norsk Skogbruksmuseums eget mannskap på 60 inklusive innleiet hjelp var over 200 funksjonærer i sving under avviklingen av årets jubileumsarrangement.

Vestheim og Anne Ingelsrud hadde ansvaret for fisket av lagesild og sik i Osensjøen. De hadde god hjelp av Peter Norsted og Irene og Nils Myrene. Det ble tatt ca. 300 kg fisk. Fisken ble varmrøkt i røkovnene på Prestøya og solgt til publikum.

Til jakthundutstillingen som er landets største, var innmeldt 562 hunder fordelt på 25 raser.

De knivinteresserte var først ute under årets arrangement. Fredag formiddag ble det for fjerde år på rad arrangert et knivseminar i forbindelse med jakt- og fiskedagene. Det var i år rekorddeltagelse med ca. 110 personer. Foredragene som ble holdt er tatt inn i Knivrapport 1987.

I løpet av ettermiddagen var de fleste ideelle og kommersielle utstillere på plass, i overkant av 60 i tallet inkludert ca. 15 knivmakere og to knivsmeder. På skytebanen startet elgskyting, jegertrap, «superdue» og lerduepress.

I museumshallen ble de siste forberedelser gjort til kveldens jubileumsarrangement. Av plassmessige hensyn måtte man gjøre dette til en lukket forestilling. Fremmøtt var et 150-talls personer, overveiende representanter fra nære medarbeidere og medarrangører gjennom mange år.

Helge Hagen og Rolf Lie Holter hadde tilrettelagt en jubileumsca-baret, utmerket assistert av Kari Toft, Øyvind Berg og Geirr Lys-

Fra jubileumskabareten. Her fremfører Rolf Lie Holter i P. Chr. Asbjørnsens skikkelse tankevekkende ting fra sportsfiskets historie. I en jakthistorisk kaval-kade opptrådte han som J.B. Barth. Helge Hagen sto for opplegg og regi av jubileumsprogrammet. Både Norsk Skogbruksmuseum og herunder De Nordiske Jakt- og Fiskedager fikk en morsom og fin markering gjennom kabareten. Foto: Wenche-Britt Hagabakken.

trup. Museets direktør Tore Fossum ga et historisk tilbakeblikk fra de første jakt- og fiskedagsarrangementer opp til i dag. Generalsekretær Per Søylen hilste fra Norges Jeger- og Fiskerforbund. En spesiell allsang, «MUSE-VISA», skrevet for 25-årsjubileet av Helge Hagen, rundet av en svært vellykket førsteavdeling i kveldens arrangement. Skogdirektør Oluf Aalde og direktør Helge Vikan i Direktoratet for naturforvaltning åpnet deretter vandreutstillingen «Skogbruk og viltstell». Andersen orienterte om prosjektet (også omtalt under 6.3 Vandreutstillingen).

Kveldens jubileumsarrangement ble avsluttet med at Norsk Skogbruksmuseum inviterte til fisk- og viltbuffet i andre etasje. Samtlige deltagere mottok jakt- og fiskedagens jubileumsplakett. En spesiell påskjønnelse ble gitt til kveldens hovedaktører og til nære samarbeidspartnere i vandreutstillingsprosjektet «Skogbruk og viltstell». Asbjørn Hørgård overrakte firmaets gullklokke til museet. Knivmakerne Leif Reiersen og Håvard Bergland markerte 25-årsjubileet ved å gi en vakker staskniv.

«Kunsten å kose seg i regnvær» hadde Østlendingens journalist Per Magnussen som overskrift i sin reportasje etter jubileumsarrangementet. En blytung himmel møtte de første utstillere og besøkende lørdag morgen, jakthundenes dag fremfor noen. Klokken hadde ikke rukket å bli tolv før regnet pøste ned, og slik fortsatte det resten av dagen. Publikum sviktet imidlertid ikke. Tilbudene var da også mange. Såvel i museumsbygningen som i magasinhallen og ute på friland krydde det av skuelystne. Nær 5500 betalende og hele 2200 biler ble registrert inne på museumsområdet. Selv med en ny parkeringsplass på 7 dekar i tillegg til tidligere arealer hadde man vanskeligheter med å ta unna da tilstrømningen var på sitt høyeste.

Selv om forholdene på utstillingsplassene og på skytearenaene til sine tider var meget vanskelige, ble de oppsatte programmer gjennomført med stor rutine og ubetydelige forsinkelser.

Elgen representerer en stor ressurs såvel i Hedmark som i resten av landet. Det var derfor ikke overraskende at slakterne Børresen og Haraldstad trakk mange skuelystne under flåing og partering av elg. Et par av utstillerne fikk dessuten anledning til å demonstrere hvordan man med effektiv redskap kan frakte elgen ut av skogen. Elgskinn er en stor ressurs. Flere utstillere viste gjennom sine kolleksjo-

ner hvordan skinn kan videreutvikles til de fineste skinnklær o.a. skinnprodukter.

Elgløkkprogrammet lokket i bokstavelig forstand mange interesserte. Den svenske læreren Gunnar Sundh fra Ludvika trollbante en lydør forsamling med sitt 1 1/2 times program. Programmet gikk både lørdag og søndag for fullt auditorium.

Tilbudet til publikum var i år mer innholdsrikt enn noen gang før.

Knivmakerne har gjennom de senere årene i stadig sterkere grad satt sitt preg på arrangementet. Kniven går igjen i mange sammenhenger. Alle som ferdes i skog og mark er avhengig av kniven. Gjennom sin medvirkning i programmet er knivmakerne med på å spre kunnskaper om gamle håndverkstradisjoner. Det gjelder også Tormod Bekken og Peter Norsted som demonstrerte gamle fangstredskaper, garnbøting o.a.

De Nordiske Jakt- og Fiskedager skal formidle kunnskap og gi opplevelse. Museet søker å gi et tilbud til hele familien under disse

Gevirutstillingen var en spesiell markering av De Nordiske Jakt- og Fiskedagers 25 års jubileum. Det var en gedigen utstilling av gullgevirer fra våre fire hjortedyr. Dette elggevirer på 356,3 p. tilhører Torbjørn Møllevik og var utstillingens største. Elgen ble skutt i Storengen, Nord-Trøndelag i 1986. Foto: O.T.L.

dagene. Jakthundene på lørdag, men like gjerne hvalpeskue og lydighetsdressur på søndag har en spesiell appell til de yngre besøkende. Med tegneaktiviteter og det de ellers måtte oppleve på museumsområdet håper arrangørene å ha gitt et tilbud til alle aldersgrupper.

Museets utstillere er valgt ut fra ønsket om et produktspekter nært opp til arrangementets karakter. Vi ønsker dessuten å gruppere salgsstedene på en slik måte at publikum får et best mulig inntrykk av museumsområdet. Vi bestreber oss på å få en stadig større del av bilparken bort fra grøntarealene.

Gevirutstillingen var i år lagt spesielt opp som en markering av 25-årsjubileet. Det var bare inviterte utstillere, med 40 av landets høyest premierte gullgevirer av elg, hjort, villrein og rådyr.

Fluefiskeklubben «Imago» har deltatt også tidligere. Med sine fluebindingsaktiviteter representerer de en hobby som deles av mange. Det samme kan sies om filatelen representert ved Elverum mynt- og frimerkeklubb. De har i flere år bl.a. tilbudt en spesialkonvolutt med eget stempel i tilknytning til jakt- og fiskedagene.

Miniatyrskyting, oppdrett av skogsfugl, pelsing, taning, skyting med svartkrutt var populære programposter som ytterligere understreker bredden i arrangementet.

Selv om de fleste aktivitetene foregår på museumsområdet, er det viktig å understreke den store deltagelsen på lerduebanen og elgskyttebanen. En ekstra honnør i denne forbindelse går til «20-års jubilan-ten», Elverum Jaktskytterklubb, for idealistisk og prikkfri innsats gjennom mange år.

Samtlige deltagere i årets jubileumsarrangement fikk overlevert en minneplakett i bronse. Publikum - fortrinnsvis de yngre - fikk klis-tremerker, eller kunne kjøpe et hatte- og jakkemerke med arrangementets logo.

Til alle de ca. 11 500 besøkende, medarrangører og støttepillere, de dansende gjester fra Belgia og trekkspillerne fra Orsa i Sverige, en hjertelig takk og velkommen tilbake.

Soppdager

Norsk Soppforening holdt sitt årlige sopptreff på Elverum 4.-6.9. I forbindelse med sopptreffet ble det samlet inn ikke mindre enn 264 arter sopp fra 106 slekter. Søndag 6. september ble sopptreffet avslut-

tet i museet, og de innsamlede soppene utstilt i sentralhallen. Det er også utarbeidet en liste over innsamlede arter.

I likhet med tidligere år ble det holdt soppkontroller fem søndag ettermiddager i august/september. Det er Elverum lokallag av Nyttvekstforeningen i samarbeid med Østlendingen og museet som står for disse soppkontrollene.

Kilkasting og hesteskokasting

Søndag 13.9. var dagen da Norsk Skogbruksmuseum tok opp igjen distriktets tradisjoner med kilkasting og hesteskokasting. Mange interesserte møtte frem på museet for å få kyndig orientering og veiledning.

Kilkastingseksperten fremfor andre i vårt land, Arve Nordlie fra Sjølisand var glad over å kunne gjøre aktiviteten kjent. Kari og Erling Johnsrud fra Vallset tok seg av de som ville prøve seg med hesteskokasting. At vi også her hadde riktige folk på rett sted var helt sikkert, ettersom Kari bare noen uker tidligere hadde sikret seg 3.-plass i Norgesmesterskapet.

Hesteskoene fikk museet forøvrig i gave, og på verkstedet ble det dreiet flere sett med kiler til kilkastingen.

Elglokk-kveld med Gunnar Sundh

Den populære lærer fra Ludvika i Sverige, Gunnar Sundh, som to ganger under De Nordiske Jakt- og Fiskedager hadde fullsatt auditorium, gjentok sitt program i museumshallen 6.11. for ikke mindre enn 350 forventningsfulle tilhørere. Gjennom sitt foredrag, sin demonstrasjon og videofilm som bl.a. viste hvordan 4 elger ble lokket inn samtidig, trollbandt han en entusiastisk og lydhør forsamling.

Det ble servert elghakk, som med sin duft og smak sammen med foredragsholderens program ga stort utbytte for de fremmøtte.

Barnas Dag

Aldri tidligere har så mange vært med på arrangementet som denne gangen. 931 personer var innenfor dørene, og av disse var det 592 barn som utgjør en stor økning fra forrige år.

Økningen skyldes sikkert flere faktorer, men det var nok vesentlig at det denne gangen var trukket inn samarbeidspartnere som hadde

Nytt under Barnas Dag var informasjon fra politiet om trafikksikkerhet. Politibetjent Susan Ege Andersen har ivrige tilhørere. Foto: O.T.L.

appell til barn og foreldre, som Onkel Politi og speiderne. Fra museets side ses det som svært nyttig å kunne spille sammen med etater, lag og foreninger i lokalsamfunnet.

Fordi stedets forretningsdrivende hadde bidratt med reklameartikler, ble det rikelig til premierung etter de femten aktivitetene som barna var med på. Selvsagt er det Elverumsdistriktet som har sterkest representasjon blant deltakerne, men det må likevel nevnes at enkelte skoleklasser helt fra sørfylket hadde lagt sin årlige klassesetur til Norsk Skogbruksmuseum og Barnas Dag.

Geologidager

Geologidagene ble avviklet for tredje gang den 21. og 22.11. Som de foregående år er dette et samarbeidsprosjekt mellom Hedemarken Geologiforening og museet. Geologidagene har nå funnet sin form med utstilling av mineraler, smykkesteiner, fossiler og bergarter som geologiforeningens medlemmer tar med fra sine private samlinger. Ofte er de beste og peneste mineralkrystallene svært små, slik at man

må bruke mikroskop for å se dem. Publikum fikk anledning til å studere mineralenes mikroverden.

Det var også mulig å få kjøpt mineraler, smykker og steinsuvenirer som foreningens medlemmer hadde samlet eller laget. Særlig populært var smykkesteinsliping. Her fikk publikum prøve å slipe og polere stein. Publikum var gjennom avisene oppfordret til å ta med seg egne steiner for identifikasjon. Geologiforeningens medlemmer svarte på spørsmål. Steinene var samtidig med i en konkurranse om Hedmarks peneste stein. Vinneren ble en helt unik stein fra Folla i Alvdal. Det var en kvartsitt som flere marleiker hadde festet seg på. Dette helgearrangementet ble besøkt av totalt 361 personer.

Søndagsfilm

Med ønske om å skape et levende museum også i vinterhalvåret, har også i år søndagsfilmen stått på museets program. Det er forøvrig det 8. året museet har søndagsfilm på programmet, og den er ment å være et tilbud til lokalbefolkningen.

I 1987 har det blitt vist film hver søndag i 2 perioder fra 11.1.-22.2. og fra 1.11.-13.12. Som vanlig har det vært 3 forestillinger hver søndag, der den første har vært en tegnefilm for barna, mens de to andre har vært filmer som omhandler spesielle temaer, hovedsakelig innenfor museets interesseområde.

Til hver film har det blitt skrevet en pressemelding og en annonse som vi har forsøkt å få inn i distriktets 3 lokalaviser samt NRK-Hedmark. Det er ikke alltid pressemeldingene blir tatt med i avisene, men stort sett har det fungert bra.

Søndagsfilmen har hatt i alt 14 filmfremvisninger i 1987. Totalt besøksantall var 1114 stk. Pr. søndag blir dette ca. 80, eller ca. 27 pr. film.

Det har vært museets sivilarbeidere som har hatt ansvaret for både filmbestilling og pressemeldinger.

Konserter

I museumshallen har Musikkens Venner og kor og korps som vanlig holdt sine konserter.

Festspillene i Elverum hadde i år hele 4 arrangementer på museet. Søndag 16.8. var det i regi av Festspillene konsert med Det Norske

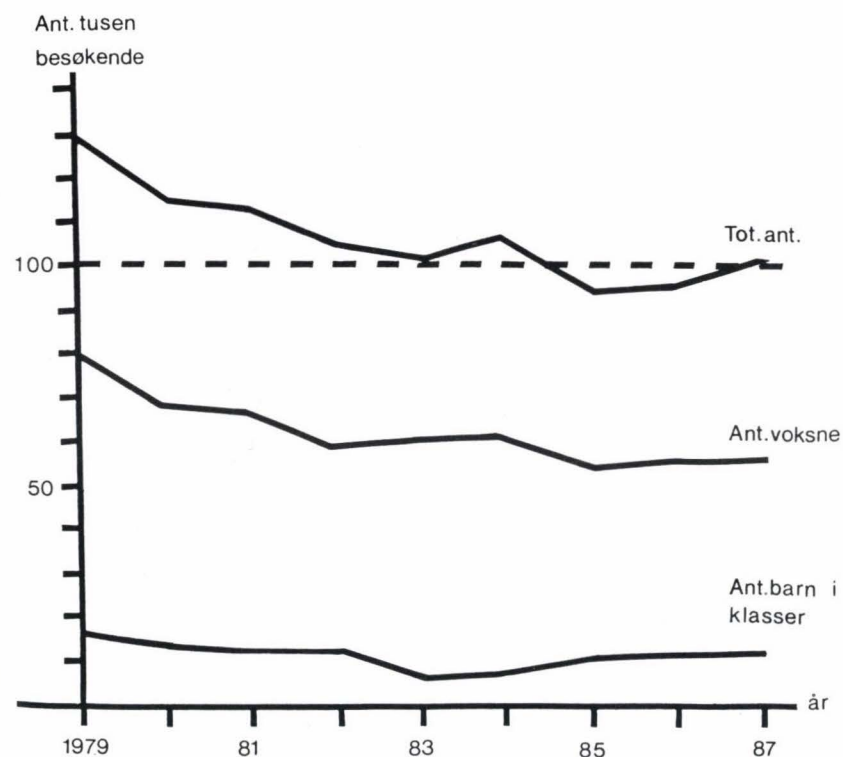
Kammerorkester under sin leder Terje Tønnesen. De store russiske fiolinistene Igor og Valerij Oistrakh var solister i Mozart: Symfonia Concertante i Ess-dur, og det har aldri tidligere vært slik tilstrømming til noen konsert på museet. Det var ca. 700 tilhørere, hvorav mange måtte stå.

7. PUBLIKUMSBESØK OG MARKEDSFØRING

7.1 Publikumsbesøket

Besøket var synkende fram til 1986, da det ble en mindre økning. I 1987 økte antall besøkende med 6 703 til i alt 100 422. Dette er en økning på 7.2% fra 1986.

Videre har det vært 6 536 deltagere på 73 arrangementer i museet siste år. Selv om dette er en nedgang på 489 fra 1986, har det gjennomsnittlige besøket på disse tilstelningene økt med 10%.

Besøkstatistikk Norsk Skogbruksmuseum 1979-1987

	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	Endring i %
Voksne	79998	68217	66716	58681	59222	60531	53640	55155	55863	+ 1.3
Barn inkl. klasser	31207	30142	30602	31111	28171	31241	27351	25738	31683	+ 23.1
Barn familie-bill.	16068	13333	12552	12220	11610	11474	10896	11571	11762	+ 1.7
Bill. fra Glomdals-museet	824	2409	2243	2180	2093	2491	1557	1255	1114	+ 11.2
	128097	114101	112113	104192	101096	105557	93444	93716	100422	+ 7.2

Lærerstreik våren 1986 ga en svikt i skolebesøket det ikke var mulig å ta igjen senere. Økningen i elevbesøket siste år må ses i sammenheng med dette forholdet. Et utvidet tilbud fra museets skoletjeneste har også bidratt til besøksøkningen i 1987.

Enkelt personer og familier utgjør 60% av totalbesøket siste år. I tillegg har grupper med i alt 7 596 deltakere besøkt museet. Dette er vel 13% av voksenbesøket. Det er få turbiloperatører som har med besøk på museet i sine tilbud.

Flere franske grupper har besøkt museet, og Vestheim har i samarbeid med Françoise Amundsen utarbeidet en del informasjonsmateriale om museet på fransk.

Spesielle grupper:

- franske skogeiere (Det norske Skogselskap)
- Nordisk LOs kulturkonferanse
- redaktører av utenlandske landbrukstidsskrifter
- delegasjon fra Virrat kommune i Finland vedrørende finsk skogbruksmuseum
- delegasjon fra det finske jaktmuseet som skal bygges ut i Riihimäki
- de ansatte ved Jämtlands Läns Museum
- Norsk Vegmuseum
- gruppe fylkesskogmestere og fylkesagronomer i regi av skogavd. i Landbruksdepartementet
- mottagelse for president Sam Nujoma, Swapo-Namibia
- pensjonister Bøndernes Bank under ledelse av Ivar Aavatsmark
- IUFRO-delegasjon i regi av NISK

- EFTA-parlamentet ved stortingsmann Johan C. Løken
- Norske Tømmermåleres Landsforbund
- 54 tyske fruktdyrkere i regi av Stolpeterminalen
- 80 skogeiere fra Namdalseid
- byggekomiteen for Woxengs samlinger
- den finske skogsorganisasjonen Tapio
- gambiere (DKNSV)
- kinesiske studenter (Norges Bank)
- tyske studenter.

7.2 Salgsvirksomheten

Museet hadde et samlet salg på kr 1.142.514 i 1987 mot kr 1.094.263 året før. Selv med en salgsøkning på 4%, var det en svikt i sommersalget av souvenirer på 15% i forhold til 1986. Det var også en mindre nedgang i salget på Fossekallen. Dette skyldes vesentlig det dårlige været i sommer.

Museet har et stort lager av egne publikasjoner. For å fremme omsetningen er bøkene tilbudt til redusert pris.

7.3 Markedsføring

Det er annonsert i dagspresse, tidsskrifter og forskjellige programmer gjennom hele året. I tillegg er det annonsert i en katalog som Hedmark Reiselivsråd har utgitt.

Informasjonsmaterieell og egne pressemeldinger er sendt til både riks- og lokalaviser samt NRK. Flere av landets aviser har benyttet seg av det tilsendte materialet. Videre har både radio og TV hatt programmer om og fra museet. Flere av de ansatte er intervjuet av NRK og aviser i løpet av året.

Av programmer i NRK har det vært et innslag om Sørlistøa både i NRK Hedmark og i P2. Det har også vært et program om det nye arboretet. I et augustprogram i P2 ble museet som arbeidsplass presentert ved intervjuer med en rekke av de ansatte som fortalte om sine forskjellige oppgaver. Dette programmet gikk over en hel time. De Nordiske Jakt- og Fiskedager har fått en god presentasjon i radio gjennom et halvtimes program i P1's «grønne time». Det har også vært program i utenlandsradioen og Sveriges radio. Svært gledelig er det også at Norge Rundt har sendt et program fra jernbrennings-

dagene 22.-24.9. Det har kommet svært mange positive reaksjoner etter dette programmet.

I erkjennelse av at museets ansatte ikke er journalister av profesjon, har museet engasjert journalist Helge Hagen til å skrive artikler om museet og de mange aktiviteter som foregår. Dette med at stoffet nå har fått den riktige presentasjon har ført til at både lokalpresse, landspresse og fagpresse har tatt inn svært mye av det stoff som er skrevet av Hagen. Valg av bilder som fenger har det også vært lagt vekt på i denne sammenheng.

Brosjyrer og annet materiell om museet er sendt ut til reisebyråer, turoperatører, turistinformasjoner og reiselivsbedrifter i både inn- og utland.

8. REPRESENTASJON

8.1 Museumsorganisasjoner

Nasjonalt

Andersen og Haugen deltok i årsmøtet og fagseminar til Norsk Museumspedagogisk Forening i Kaupanger 5.-7.5. Tema: «Museum og Turisme».

Årsmøtet i Norsk ICOM var lagt til NKKM-årsmøtet på Lillehammer 17.-20.9. Andersen deltok i begge møter, på det siste som formann i NNML.

På NNMLs årsmøte og fagseminar på Kongsberg 8.-11.10. ble Andersen gjenvalgt til formann i Norske Naturhistoriske Museers Landsforbund. Inneværende år har Andersen vært redaktør av NNML-Informasjon 1, 3 og 4, hvorav sistnevnte i hovedsak har vært viet Kongsbergmøtet.

Sammen med representanter fra de sentrale museumsorganisasjoner SMR, NKKM og NNML hadde Andersen, som formann i sistnevnte organisasjon ansvar for planlegging, tilrettelegging og gjennomføring av kulturkonferansen «Organisering og finansiering av norske museer» i Trondheim 23.-24.11.

Vestheim, Nysæther, Rugsveen og Haugen har deltatt på NKKMs årsmøte på Lillehammer og på Norsk ICOMs årsmøte.

Kari Andersen deltok på NNMLs årsmøte på Kongsberg.

Internasjonalt samarbeid

I tiden 1.-7.6. deltok Fossum i CICs (Conseil International de la Chasse) møter i Budapest. Han sitter i kommisjonen for jaktmuseer, jakthistorie og jakten i kunsten, men deltok også i de fleste av de andre møtene om jakt, vilt og miljø. En rekke museer i Budapest ble besøkt, særlig må nevnes det ungarske landsbruksmuseet som har både skogbruks-, jakt- og fiskehistoriske utstillinger.

Andersen var 9.-14.6 av Wiener Volkbildungswerk invitert til Velm nær Wien i Østerrike for å foredra «Fischfarmen in Norwegen» på «10. Internationalen Symposium fur Vivaristik, -MENSCH, TIER UND UMWELT».

Andersen deltok 5.-13.7 på ICOM - CECAs (International Coun-

cil of Museums-Education and Cultural Action) årlige møte og fagseminar i Frankrike (Paris og Provence). En rekke museumsbesøk gikk inn i programmet, hvorav spesielt nevnes Cite des Sciences et de l'Industrie, Palais de la Decouverte og Musée national des arts, Africains et océaniens-aquarium i Paris, samt Ecomusée du Parc Naturel Regional de Camargue i Provence.

27.-28.9 var medlemmene i EUAC (European Union of Aquarium Curators) invitert til åpning av det nye akvariet «Löbbecke Aquarium und Aquazoo» i Düsseldorf, Vest-Tyskland. Andersen deltok her, samt i et arbeidsseminar knyttet til begivenheten.

Som formann i NNML har Andersen deltatt i følgende konferanser:

20.-21.3.: «Museifrågor i Norden», på Hässelby Slott utenfor Stockholm, arrangert av Statens Kulturråd i Sverige. Representanter fra samtlige museumsorganisasjoner var til stede. I forbindelse med arrangementet var det også lagt inn en ekskursjon til Nordiska Museet.

11.-12.11.: «Friluftsmuseene - kulturens temaparker. Aktivisering og samarbeid». Han holdt følgende foredrag: «Naturhistorien som integrert og levende del av friluftsmuseet. Konkrete eksempler.»

12.-13.11.: «Handlingsplanen for det nordiske kulturelle samarbeid» i Gentoft, arrangert av Statens Museumsnævn i Danmark. I tilknytning til denne turen ble skoletjenesten ved Zoologisk Have og Botanisk Have i København besøkt. Et kontaktmøte mellom danske og norske ICOM-CECA medlemmer ble dessuten arrangert i aktivitetssenteret i Gilleleje på Nord-Sjælland.

Vestheim representerte museet på det årlige møtet av nordiske skogsmuseer i Hørsholm i Danmark 17. februar. Det nordiske samarbeidet har vært sterkt preget av arbeidet med den fellesnordiske vandreutstillingen «Nordens Grønne Gull» (se under vandreutstillinger). På møtet ble det understreket hvor viktig det er å fortsette det nære samarbeidet som er vokst fram som et resultat av utstillingsprosjektet, men at dette samarbeidet i en periode bør anta mindre ressurskrevende former enn en stor vandreutstilling.

Det internordiske samarbeidet mellom skog- og jaktmuseene har også stor betydning for det arbeidet som pågår i Finland for å stifte et nasjonalt skogsmuseum. Det ble videre vedtatt å legge neste årlige

møte til Island i forbindelse med at «Nordens Grønne Gull» skal vises der i februar 1988, bl.a. for å styrke arbeidet med skog- og skogbrukshistorie også på Island. På møtet i Hørsholm ble det også gitt orienteringer om forskjellige andre nordiske tiltak og initiativer av interesse for forsamlingen.

8.2 Seminarer, konferanser o.l.

Fossum har deltatt i følgende konferanser:

– 10.-11.3. Det norske Skogselskap og Verdens naturfonds seminar om skog, vilt og naturvern på Norsk Skogbruksmuseum.

– 25.-26.3. på Rena: Kulturorganisasjoner og massemedia« i regi av Kulturkontoret i Hedmark.

– 28.4. Hedmark Reiselivsråds konferanse i Trysil.

– 23.-24.11. Organisering og finansiering av norske museer. Seminar Trondheim.

– 1.-3.12. Kultur som regional utviklingsfaktor. Konferanse Hamar.

Andersen har i løpet av året deltatt i følgende arrangementer:

– 23.4. Årsmøte for landslaget «Kunst i Skolen», Oslo.

– 4.6. Fellesmøte mellom museumsorganisasjonene SMR, NKKM, NNML, NMF og Norsk ICOM, Oslo.

– 16.-18.6. Nordisk Taxidermistkongress på Norsk Skogbruksmuseum.

– 23.-24.11. Trondheimskonferansen «Organisering og finansiering av norske museer». Arrangør: SMR, NKKM og NNML.

– 5.-6.12. Fylkeslandbrukskontoret i Hedmark. Skogbruksetaten. Samling i Trysil.

Vestheim deltok 13.-15.5. i et nordisk seminar ved Universitetet i Oslo om bruk av spørreliste- og intervjumateriale. Seminaret ble arrangert av Norsk etnologisk gransking.

21.-23.5. var Vestheim med på årsmøte og seminar i Landslaget for lokal- og privatarkiv i Sogndal.

Han deltok også i Norsk historikerforenings årskonferanse i Bergen 22.-25.10. med visualisering av historien (fotografi, fjernsyn/video, museal formidling) som hovedtema.

Som invitert representant deltok Vestheim 17.11. på et symposium i Stockholm om skogbrukshistorisk forskning i Sverige med Sveriges lantbruksuniversitet og Sveriges lantbruksakademi som arrangør.

Rugsveen har deltatt i Etnologseminaret på Hadeland 30.1.-1.2. der temaet var «Ikke-verbal kommunikasjon». Han deltok også på den nordiske konferansen på Lillehammer 10.-12.11. hvor temaet var «Gjenstand og museum».

Vikør deltok den 11.11. på et seminar om akvakultur og innlandsfiske som ble arrangert i Brumunddal av Det Kgl. Selskap for Norges Vel.

8.3 Studiebesøk

I forbindelse med nordiske møter og seminarer i København i januar og februar, Helsingfors i juli og Stockholm i november, besøkte Vestheim en lang rekke museer. I Helsingfors hadde han samtaler med representanter for Museiverket om fløtingshistorisk forskning i Finland. På samme reisen besøkte han Evo skoginstitutt i Lammi kommune i Midt-Finland, som er et av de stedene som har engasjert seg i konkurransen om å få det planlagte nasjonale skogsmuseet.

I forbindelse med kjøp av nytt EDB-utstyr var Nystuen, Vestheim og Rugsveen på Maihaugen 8.1. for å studere det utstyr som finnes der.

9. GAVER

9.1. Spesielle gaver

I forbindelse med den innsamlingsaksjonen som ble satt i gang i fjor for å få mer sportsfiskeutstyr til museets samlinger, kom det inn to store gaver. Begge gavene dekker samlet sett godt utviklingen i sportsfiskeutstyr fra tiden etter 2. verdenskrig. Den ene kom fra Tore Linderud, Oslo, som ga museet 11 sneller og en rekke sluker.

Den andre gaven kom fra Ottar Ormstad, Høvik, hvis far, avdøde Olav Ormstad, var en svært ivrig sportsfisker og av mange gitt ærestittelen «Den fullendte sportsfisker». Denne gaven inneholdt en rekke stenger, sneller, sluker og fluer, foruten et stort antall bøker, tidsskrifter og notater innen temaet sportsfiske. Gjenstandene fra Ormstad ble hentet til museet av Ljøstad.

Her er et lite utvalg av det sportsfiskeutstyret som er kommet inn til museet i løpet av året. Foto: O.T.L.

Kunstneren Tor-Bjørn Gundersen fra Tromsø forærte museet en akvarell i forbindelse med sin separatutstilling i juni.

Under feiringen av jakt- og fiskedagens 25-års jubileum 7.8. fikk museet en staskniv av Leif Reiersen og Håvard Bergland. Kniven har innlagt perlemor og sølvstifter i skaftet og sølvholker med filigransrosen både på skaft og slire. Bladet er damasksmidd. Dessuten ga Asbjørn Hørgård firmaets «Gullklokke» til museet som jubileumspressang.

9.2 Givere av gjenstander i 1987

Andersen, Gunnar, Lillestrøm: Lenseknepe
Bakka, Stein Ivar, Sykkylven: Utstoppet korsrev
Bakken, Arne, Elverum: Bærkont, lystercaffel, ladeapparat, fotsaks, skilt
Bekken, Tormod, Gardvik: Snørevinne for støkrok
Bergland, Håvard, Hamar: Knivblad
Dokka Elveforening, Aust-Torpa: Fløterbåt
Dæhlin, E., Ottestad: Tekslø, tømmerklave, skjøve
Eggen, Konrad, Elverum: Skyru, kruttvekt, ladeapparat
Gardaasen, Jon, Nybergsund: Gjeddekroker
Gjestvang, Ole, Ottestad: Knivblad, kniv, fiskesnø, fluebok, phantomsluk, devonsluk, slukstang, sluksnelle
Gjestvang, Lars, Korkflytere og blyseeker
Haldenvassdragets Fløtningsforening, Halden: Eke med tjør
Hamarsnes, Vetle, Rauland: 2 knivblad
Hamre, Johan, Etne: 2 knivblad
Holter, Johan, Elverum: Kjelke
Høgvolen, Harald Hansson, Tännes, Sverige: Kniv, revesaks, otersaks
Kanton, Edward, Miland: 2 knivblad
Kiær, Ajas, Storsjøen: Matklokke
Kvisli, Anna, Vegårshei: Kolkorg, 2 kolgreip
Langdalen, Torbjørn, Elverum: Kuletang
Linderud, Tore, Oslo: 11 fiskesnøer og 31 sluker
Løiten Almenning, Løten: Kommertraktor
Midtbøen, Gaute, Tinn Austbygd: 2 knivblad
Nyengen, Asbjørn, Elverum: Kuletang
Ommundsen, Ivar Bjørn, Nesgrenda: Reveskalle og beverskalle
Ormstad, Ottar/Skulstad, Dorte, Høvik: Diverse sportsfiskeutstyr
Pramhus, Halvard, Åbogen: Vindsel med taggelsnø
Pahle, Hans, Hollenslev, Danmark: 3 fiskestenger, 2 fiskeskruker, 5 gjedesakser, kruttmå, 2 telleapparater, div. utstyr for lading av patroner
Reiersen, Leif, Tyristrand: Kniv
Sande, Sjur, Skåbu: Knivblad
Skamsar, Nils O., Bismo: Reingevir
Skavern, Birger, Osen: Fløterhake
Steinsnes, John, Haugesund: 18 haglepatroner
Thoresen, Per, Trondheim: Knivblad
Thorsland, Per K., Hønefoss: Utstoppet rev med snømus
Zoologisk Museum, Oslo: Utstoppet fiskerørn
Øien, Per, Oslo: 1 fl. Canadabalsam, 1 fyrstikkeske av tre

9.3 Givere av litteratur og arkivalia i 1987

Agder Skogeigarlag
Andersen, Christian
Aust-Agder Skogselskap & Skogbruks-etaten
Bekleddingsarbeiderforbundet
Bergens Tidende
Björkroth, Maria
Borg, Knut
Borregaard Tømmerkontor v/Oddmund Bergsvik
Bryggens Museum
Bråten, Per
Buskerud Skogselskap
De Sandvigske Samlingers venner
Den kinesiske kulturattache i Norge
Den norske Creditbank
Det norske Skogselskap
Direktoratet for naturforvaltning
Direktoratet for statens skoger
Domänverket
Eikmaskin A/S
Elverum Historielag
Eriksson, Erik Helge
Felleskampanjen
Finlands Viltvårdstiftelse
Fiskeristyrelsens søtvattenslaboratorium
Fossum, Tore
Framtidsmuseet
Frydenlund, Arve
Fryjordet, Torgeir
Fylkeskultursjefen, Hedmark
Fylkesmannen i Hedmark
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Gjems, Sven R.
Gjestrum, John Aage
Gjestvang, Ole
Glomma fellesfløtningsforening
Grong Historielag
Gustafson, Lil
Hedmark Energiverk
Hedmark Fylkeshusflidslag
Hedmark Reiselivsråd
Hedmark Skogselskap
Hedmarks museet og Domkirkeodden
Herredskogmesteren i Kongsvinger
Historiska Museet
Hoff Jørgensen, Jan
Holen, Olav G. jr.
Holte, Sigmund
Hovedutvalget for kultur og fritid
Høgholen, Even
Hørgård, Asbjørn
ICOM (International Council of Museums)
Ingesund folkhøgskola
IUFRO-kongressen (International Union of Forest Research Organisations)
Iversen, Burny
Jagt- og Skovbrugsmuseet, Hørsholm
Jaktmuseumforeningen
Jenter i skogbruket
Jernbanemuseet
Jägarnas Centralorganisasjon
Jämtland läns Museum
KDØ
Kontaktutvalget for skogbruket i Hedmark
Kultur- og vitenskapsdepartementet
Kulturutvalgene i Trysil og Engerdal
Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien/Sveriges lantbruksuniversitet
KV-museet
Laboratoriet for Radiologisk Datering
Landbruksdepartementet
Landbruksforlaget
Landbruksøkonomisk forum
Landsjagtforeningen af 1923
Langmoen
Låg, J.
Lågen-Telemark Tømmermåling
Mathiesen-Eidsvold Værk
Miljøverndepartementet
Mjøssamlingene
Müller, Elisabeth
NEPB
Nidarå Tømmersalag
Nordenfjeldske kunstindustrimuseum
Nordiska Museet
Norges almenvitenskapelige forskningsråd
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Landbrukshøyskole
Norges Skogeierforbund
Norges statsbaner
Norges tekniske høyskole

Norske Kunst- og Kulturhistoriske Museer
 Norske Naturhistoriske Museers Landsforbund
 Norsk Engelsketterklubb
 Norsk Folkemuseum
 Norsk Forstmannsforening
 Norsk institutt for skogforskning
 Norsk landbruksmuseum
 Norsk Museumspedagogisk Forening
 Norsk målførearkiv
 Norsk Ornitologisk Forening avd. Hedmark
 Norsk språkråd
 Norsk Undervisningsforbund
 Norske 4H
 NSB Reisebyrå
 Orkla-Borregaard
 Ormstad, Ottar og Skulstad, Dorte
 Riksarkivet
 Riksgalleriet
 Riksställningar
 Samdok-sekretariatet
 Sibbern, Valentin
 Skogbrand
 Skogbrukets Arbeidsgiverforening
 Skogbruksetaten i Krødsherad
 Skogbruksetaten i Oppland
 Skogbruksforeningen av 1950
 Skogsmuseet Silvanum
 Skovhistorisk Selskap

SNSF-prosjektet
 Skogbrukets og Skogindustrienes Forskningsråd
 Statistisk Sentralbyrå
 STM
 Statskraftverkene og Norges vassdrags- og energiverk
 Statens Filmsentral
 Statens historiska museum
 Stiftelsen Det norske Arboret, Milde
 Sveriges Tekniska Museum
 System Teknikk A/S
 TBK
 Televerket
 The Swedish and Norwegian NGO secretariat on acid rain
 Tokke Historielag
 Trelastindustriens Sentral
 Trysilvassdragets Skogeierforening
 UNESCO
 Universitetet i Turku
 Universitetsbiblioteket v/John Dahl
 Utvandrer-museet
 Vanebo Fagpresse
 Vassdragsforskning
 Vevstad, Andreas
 Vikør, Arve
 Virrat Stad
 World Wildlife Fund
 Øst-Norges Tømmermåling
 Østerdalen Sparebank

10. MEDLEMMER

Årlig betalende, personer	327 (290)
Livsvarige, personer	278 (279)
Årlig betalende, bedrifter/institusjoner	64 (60)
Livsvarige, bedrifter/institusjoner	271 (275)

Tallene i parentes er pr. 31.12.86.

11. ØKONOMI

Regnskapet for 1987 viser et driftsunderskudd på kr. 288.624.- som er ført til fradrag under egenkapitalen.

Underskuddet skyldes økte drifts- og administrasjonskostnader som følge av større aktivitet i publikumstjenesten og økt markedsføringsinnsats både innen- og utenlands. Videre har også forhøyelser av offentlige avgifter gitt relativt betydelig økte kostnader. Det er satt i verk tiltak for å redusere strøm- og vannforbruket i museet. Kostnadene i denne forbindelse ventes å være inntjent i løpet av 1988. Videre er det benyttet egne ansatte til byggarbeider m.v. Lønninger og sosiale kostnader på ca. 30.000 kroner er ikke belastet investeringsregnskapet.

Statstilskuddet for 1987 ble kr. 137.000.- lavere enn forutsatt i budsjettforslaget. Flere prioriterte prosjekter var imidlertid kommet så langt fremdriftsmessig at de vanskelig kunne stanses selv om det finansielle grunnlaget ikke var helt avklart. Underskuddet for 1987 ville vært redusert om noen av disse tiltakene hadde blitt utsatt. Det har imidlertid vært riktig å ta kostnadene nå da mulighetene for bedret service og inntjening er blitt styrket. Det tas sikte på å få balanse i regnskapet i 1988.

STYRET FOR NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

Ivar Aavatsmark Formann	Truls Gram Varaformann	Gunnar Lerfaldet
Erich Mathiesen	Tore Paulsen-Næss	Svein Morgenlien
Erik Munthe-Kaas	Sverre Østhagen	Håkon Sæle
	Tore Fossum museumsdirektør	

REGNSKAP

Resultatregnskapet 1987

	Noter	1987	1986
INNTEKTER			
<i>Billettinntekter</i>			
Billetter		1.382.609	1.006.796
<i>Salgsinntekter</i>			
Salg resepsjon		973.510	920.344
Salg Fossekallen		169.214	173.919
Arrangementer		382.532	67.297
Publikasjoner m.v.		83.159	149.043
Leieinntekter		67.850	73.573
		1.676.265	1.384.176
<i>Tilskudd m.v.</i>			
Kapitalinntekter		198.849	203.570
Off. tilskudd/ref.	1,2	3.838.370	3.263.516
Andre tilsk./med.kont. m.v.	3,4,8	880.540	1.045.217
		4.917.759	4.512.303
Driftsinntekter		7.976.633	6.903.275
UTGIFTER			
<i>Varekostnader</i>			
Varekostnader		709.310	620.229
<i>Personalkostnader</i>			
Lønn faste stillinger		3.052.151	2.495.505
Lønn midl. stillinger		600.495	625.151
Honorar m.v.		64.982	26.184
Sosiale utgifter		853.729	736.789
Reise og diett		192.235	185.488
Sivile tjenestepliktige		37.850	31.690
		4.801.442	4.100.807

	Noter	1987	1986
<i>Museale utgifter</i>			
Gjenst./konservering		15.793	54.048
Bibliotek/arkiv		57.881	62.868
Forskning		43.906	215.251
Akvariet		66.069	41.372
Formidling		17.094	111.743
Arrangement		573.981	48.424
Fotoutgifter		61.110	52.661
		835.834	586.367
<i>Administrasjonsutgifter</i>			
Inventar/utstyr		126.324	130.574
Vedlikehold		196.390	188.024
Drift av anlegg		540.343	486.921
Administrasjon		539.806	419.287
Verkstedkostnader		45.866	38.908
Markedsføring		133.449	51.489
Uforutsatte utgifter		0	5.775
		1.582.178	1.320.978
<i>Låneutgifter/overføringer</i>			
Avdrag/renter/overføringer	5,9	336.494	355.376
Driftsutgifter		8.265.258	6.983.757
Driftsunderskudd overført kapitalkonto		288.625	80.482
<i>Investeringskostnader</i>			
Nybygg - 3. byggetrinn		24.972	
Magasinhall		10.192	
Lagerhall	6	42.050	77.214
Overbygg barkemaskin	6		96.403
Nyanlegg maskiner/utstyr	7		453.767
Vandreutstillinger			315.978
Utendørsanlegget			21.244
Sørlistøa	6		156.291
			1.120.897
Investeringstilskudd rentemidler			1.100.000
Overført fra disposisjonsfond			20.897

Balanse pr. 31.12.87

Eiendeler	Noter	1987	1986
Håndkasse		12.000	12.000
Kassekreditt 05.01205		138.614	163.354
Bankinnskudd 09.30351 ...		352.058	311.556
Bankinnskudd 09.30378 ...		660.522	1.013.349
Bankinnskudd 07.15310 ...		13.196	9.551
Postgiro 5426325		7.295	62.453
Varelager		48.000	0
Aksjer		1.000	1.000
Debitorer		24.223	9.619
Lønn/reiseforskudd		3.095	1.100
Premiefond NKP		222.627	181.415
Omløpsmidler		1.482.630	1.765.397
Museumsbygningen		10.807.000	10.806.746
Nybygg - 3. byggetrinn ...	6	24.972	0
Klokkergården		31.000	31.000
Magasinhallen		871.000	861.269
Bru over Klokkerfossen ...		112.000	112.100
Bru over Prestfossen		111.000	111.620
Prestøya		50.000	50.000
Fossekallen		959.000	958.357
Utendørsanlegget			
Bokført pr. 1.1.87		414.821	
Tilkommet siste år	6	158.907	414.821
Sørlistøa			
Bokført pr. 1.1.87		126.821	
Tilkommet siste år	6	156.291	126.821
Inventar		1	1
Maskiner		1	1
Museumsgjenstander		1	1
Skogbruk og viltstell		80.000	0
Anleggsmidler		13.902.815	13.472.737
SUM		15.385.445	15.238.134

Gjeld og Egenkapital	Noter	1987	1986
Kreditorer		÷ 6.516	50.234
Forskuddstrekk		148.435	143.170
Pensjonstrekk		43.100	37.563
Kontingenttrekk MAF		0	120
Skyldig arbeidsgiveravgift		100.620	87.880
Fylkesskattesjefen		÷ 12.861	÷ 6.001
Lønnsavregning		500	0
		<u>273.278</u>	<u>312.966</u>
Kortsiktig gjeld			
		<u>13.041</u>	<u>98.365</u>
Pantegjeld			
Livsv.medl.fond		204.600	204.600
Eidefondet		900.204	900.204
Mathesons fond til			
utvidelse av arktisk avd. ...	10	8.000	0
Avsatt til spesielle formål			
Bokført 1.1.87		595.579	
Tilbakef.tidl.av.		117.650	
Avsatt siste år	11	233.000	595.579
Vedlikeholdsfond			
Bokført 1.1.87		99.000	
Tilbakef.tids.av.	5	49.000	99.000
Disposisjonsfond			
Bokført pr. 1.1.87		77.185	
Und.skd.inv. s. år		20.897	77.185
Kapitalkonto			
Kapital pr. 1.1.87		12.950.235	
Tilbakeført			
Mathesons fond	10	÷ 8.000	
Tilført siste år	12	515.493	
Underskudd drift			
siste år		÷ 288.625	13.169.103
		<u>13.169.103</u>	<u>12.950.235</u>
Egenkapital		15.099.124	14.826.803
SUM		15.385.443	15.238.134

SPESIFIKASJON AV DRIFTSKONTI

<i>Salg resepsjon</i>	
3100 Kiosk	479.123
3110 Souvenir	395.185
3120 Postkort	61.783
3130 Merke- og plakat	19.676
3140 Salg av førere	14.289
3150 Kommisjon	0
3160 Bilder	3.454
	<hr/>
	973.510
 <i>Salg Fossekallen</i>	
3200 Kiosk	167.412
3220 Postkort	444
3230 Merkesalg	603
3240 Salg førere	755
	<hr/>
	169.214
 <i>Salg av publikasjoner m.v.</i>	
3400 Filmframvisning	2.130
3410 Fotoarbeider	15.183
3420 Forelesninger	0
3460 Publikasjoner frie	54.098
3461 Publikasjoner pliktige	2.433
3470 Salg av læremidler	9.315
	<hr/>
	83.159
 <i>Leieinntekter</i>	
3500 Auditorium	10.600
3510 Foredragssal	4.400
3520 Museumshall	27.567
3530 Bibliotek	500
3540 Peisestue	0
3560 Friluftscene	0
3570 Museale bygninger	950
3580 Boliger	14.900
3590 Serveringsavgift	5.633
3599 Vaktmestergodtgjørelse	3.300
	<hr/>
	67.850
 <i>Kapitalinntekter</i>	
3610 Renteinntekter	160.529
3690 Diverse inntekter	34.687
3695 Agio	3.633
	<hr/>
	198.849

<i>Off. tilskudd/refusjoner</i>		2.576.000
3800 Statstilskudd		635.000
3810 Fylkeskommunalt tilskudd		112.919
3820 Kommunale tilskudd		212.600
3830 Andre off. tilskudd		220.594
3840 Refusjon arb.direktoratet		81.257
3850 Refusjon folketrygden		
		<hr/>
		3.838.370

<i>Andre tilskudd</i>		155.000
3900 Private driftstilskudd		250.000
3910 Driftstilskudd rentemidler		45.171
3920 Medlemskontingent		0
3940 Tilskudd publikasjoner		129.000
3945 Tilskudd div. tiltak		74.719
3950 Godskrift premiefond		0
3960 Erstatninger/refusjoner		0
3970 Diverse finansinntekter		226.650
3980 Fondsmidl. overført driften		
		<hr/>
		880.540

<i>Varekostnad</i>		336.757
4000 Innkjøp kioskvarer		69.418
4001 Innkjøp varer Fossekallen		6.098
4005 Flaskepant		313.130
4010 Innkjøp souvenir		26.052
4020 Innkjøp postkort		1.200
4030 Innkjøp merker/plakater		0
4040 Kostnad solgte førere		200
4050 Oppgjør kommisjon		4.455
4060 Kostnad solgte publikasj.		0
4090 Diverse varekjøp		- 48.000
		<hr/>
		709.310

<i>Lønn fast ansatte</i>		1.152.667
5000 Vitensk. personale		517.336
5010 Kontorpersonale		565.581
5020 Teknisk personale		313.299
5030 Rengjøringspersonale		217.469
5040 Resepsjonspersonale		264.420
5050 Vaktmest./håndv.		21.379
5060 Overtidsgodtgjørelse		
		<hr/>
		3.052.151

<i>Lønn midlertidig</i>		
5100	Refusjonsstillinger	241.358
5110	Korttidsansatte	359.137
		<hr/>
		600.495

<i>Honorar m.v.</i>		
5200	Revisjonshonorar	16.000
5210	Bedømmelseskomiteer	9.434
5230	Konsulentbistand	37.398
5240	Div. honorar	2.150
		<hr/>
		64.982

<i>Sosiale utgifter</i>		
5400	Arbeidsgiveravgift	634.209
5410	Arb.giv.andel pensjonsfors.	190.954
5420	Bedriftslege	7.885
5430	Velferdstiltak	20.681
		<hr/>
		853.729

<i>Reise- og diettutgifter</i>		
5510	Bilgodtgjørelse	93.868
5510	Diettgodtgjørelse	46.815
5520	Reiseutgifter etter regn.	35.413
5530	Møte- og seminaravgifter	16.139
5540	Tilskudd fagl. reiser	0
		<hr/>
		192.235

<i>Sivile tjenestepliktige</i>		
5610	Dagpenger sivile tjenestep.	37.850

<i>Gjenstander/konservering</i>		
6000	Innkjøp museumsgjenstander	3.377
6010	Konservering gjenstander	3.484
6020	Vedlikehold museale bygn.	0
6025	Vedlikehold Sørlistøa	0
6030	Reg. gjenstander	0
6040	Utstyr magasin	8.932
		<hr/>
		15.793

<i>Arkiv/bibliotek</i>		
6100	Kjøp bøker	30.440
6110	Ab. tidsskrifter	19.655
6115	Innbinding av bøker	4.620
6120	Utstyr arkiv/bibliotek	3.166
		<hr/>
		57.881

<i>Forskning</i>		
6210	Forskning/dokumentasjon	2.993
6220	Produksjon publikasjoner	40.913
		<hr/>
		43.906

<i>Akvariet</i>		
6400	Fôr/medisiner	8.844
6410	Fisk	3.401
6420	Utstyr	33.680
6430	Rekvisita	2.716
6440	Vedlikeh.utstyr	17.428
		<hr/>
		66.069

<i>Formidling</i>		
6500	Undervisningsmaterieell	7.581
6510	Utstillingsmaterieell	7.486
6520	Materieell spes.utstillinger	250
6525	Skog - vilt	0
6530	Div. rekvisita formidling	0
6540	Vedlikehold utstillinger	1.572
6550	Produksjon læremidler	0
6555	Produksjon film/video	150
6560	Materieell friluftssaml.	55
		<hr/>
		17.094

<i>Arrangementsutgifter</i>		
6690	Arrangementannonser	39.386
6695	Div. arrangementutgifter	510.978
6696	Kjell Aukrust	23.617
		<hr/>
		573.981

<i>Fotoutgifter</i>		
6710	Fotorekvisita	45.750
6720	Fotoutstyr	15.360
		<hr/>
		61.110

<i>Inventar/utstyr</i>		
7010	Kjøp kontormask./inventar	48.442
7020	Kjøp maskiner/tekn.utstyr	59.755
7025	Utstyr kioskdirift	550
7030	Tekn. installasjoner m.v.	17.577
		<hr/>
		126.324

<i>Vedlikeholdsutgifter</i>		
7110	Museumsbygningen	32.519
7120	Klokkergården	2.916
7130	Fossekallen	2.878
7140	Invent. museumsbygningen	11.733
7150	Invent. Klokkergården	0
7160	Invent. Fossekallen	0
7165	Maskiner	30.821
7170	Bruer	0
7180	Parkanlegg	101.129
7190	Snøbrøyting	9.681
7195	Sørlistøa	4.713
		<hr/>
		196.390

<i>Drift bygninger/anlegg</i>		
7210	Brensel Klokkergården	8.502
7220	Elektrisk kraft	343.111
7230	Rengjøringsmidler	53.934
7240	Lyspærer m.v.	1.885
7250	Festeavgifter	4.122
7260	Vannavgift	32.406
7270	Feie- og renovasjonsavgift	18.876
7280	Brann og tyveriforsikring	77.507
		<hr/>
		540.343

<i>Administrasjonsutgifter</i>		
7300	Styre-/represent.skapsmøter	25.764
7305	Andre møter	7.917
7310	Representasjon	5.366
7315	Medlemskontingenter	13.845
7320	Administrative annonser	21.681
7330	Kontorrekvisita	93.679
7340	Trykksaker	0
7350	Telefon	169.754
7360	Porto	43.688
7370	EDB-kostnader	66.394
7390	Div. adm.kostnader	91.718
		<hr/>
		539.806

<i>Verkstedutgifter</i>		
7410	Innkjøp verktøy m.v.	8.637
7420	Innkjøp div. rekvisita	34.015
7430	Transport/drivstoff	1.916
7490	Div. utgifter verksted	1.298
		<hr/>
		45.866

<i>Markedsføringsutgifter</i>		
7510	Trykking reklamemateriell	0
7520	Annonser dagspressen	36.692
7530	Annonser tidsskrifter m.v.	22.346
7540	Div. markedsføringstiltak	71.411
		<hr/>
		133.449

<i>Uforutsatte utgifter</i>		
7810	Uforutsatte utgifter	0
7820	Tap på krav	0
		<hr/>
		0

<i>Låneutgifter</i>		
7910	Avdrag pantegjeld	85.324
7920	Renter pantegjeld	9.216
7940	Renter annen gjeld	8.953
7950	Renter Eidefondet	67.515
7980	Driftsmidler avsatt fond	0
7990	Div. finanskostnader	0
		<hr/>
		171.008

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET FOR 1987

Note 1

Kommunale tilskudd fordeler seg slik:	1987	1986
Aurskog-Høland	1.250	1.250
Aurskog-Høland	1.250	
Bamble		1.300
Bygland	150	500
Bygland	150	500
Bykle	500	750
Drammen		1.000
Drangedal	450	450
Eidsberg		350
Eidskog		300
Eidsvoll		1.000
Elverum	50.000	39.000
Engerdal		1.000
Evje og Hornnes		350
Fet	819.60	
Flatanger		400
Flesberg		100
Flå		125
Folldal		650
Folldal		650
Fosnes		85
Frogn		1.000
Fyresdal		200
Gausdal		700
Gjerstad		270
Grong		260
Grue	2.000	1.800
Hamar		2.400
Hjartdal		200
Hobøl		400
Hof	275	270
Hol	450	500
Hole		200
Holtålen	260	260
Høylandet		400
Kongsvinger	500	1.500
Krødsherad	240	240
Lesja	500	500
Lier	500	1.800
Lillehammer	2.000	2.000
Lom	300	
Løten	1.100	1.000
Malvik	400	400
Melhus	250	500
Melhus	250	

Meråker		300
Modum	1.200	1.200
Namsskogan	130	130
Namsskogan		200
Nannestad	780	780
Nannestad		400
Nes i Hallingdal		250
Nissedal	300	250
Nord-Fron	2.500	3.000
Nord-Odal	1.500	1.500
Os	600	300
Oslo	16.000	11.000
Oslo	700	700
Rakkestad		700
Rakkestad		800
Rendalen	800	800
Ringerike	1.350	1.350
Ringsaker		5.000
Rjukan		365
Rjørgan	200	150
Rollag	500	92
Rømskog		1.400
Røyken		73
Røyrvik		80
Røyrvik		80
Sel	400	400
Selbu	400	815
Sigdal	400	400
Sigdal	400	
Skjåk		300
Snillfjord	100	100
Stange	5.000	5.000
Stange	500	500
Søndre Land		350
Sør-Aurdal		400
Sør-Fron		275
Tokke	275	275
Tolga	300	300
Tolga	1.000	1.000
Trysil		500
Tydal		500
Tydal	1.700	1.500
Ullensaker	2.700	2.700
Vang	218	217
Varteig	200	200
Vegårshei		346
Verran		500
Vestre Slidre		500
Vikna	380	
Vikna		400
Vinje		200
Vinje		
Vinje	400	
Vågå	1.361	
Våler i Solør		1.380
Våler i Solør		1.370
Våler i Solør		360
Våler i Østfold		

Østre Toten	1.400	1.000
Østre Toten	1.400	
Øystre Slidre		300
Åmli	210	210
Åmot	1.500	1.000
Åmot		1.000
Åsnes	2.520	
	<u>112.918.60</u>	<u>106.552</u>

Note 2

Andre offentlige tilskudd fordeler seg slik:

Direktoratet for statens skoger	40.000
Skogbruksetaten Oppland	25.000
Skogbruksetaten Åmot	30.000
Kultur- og vitenskapsdept.	109.000
	<u>204.000</u>

Note 3

Private driftstilskudd fordeler seg slik:

Mathiesen-Eidsvold Værk	5.000
Norges Skogeierforbund	100.000
Skogbrukets Arbeidsgiverforening	25.000
Skogbruksforeningen av 1950	25.000
Østerdalen Sparebank	6.000
	<u>161.000</u>

Note 4

Tilskudd div. tiltak fordeler seg slik:

Hedmark fylkeskomm. (filminnkjøp)	5.000
Til Skogbruk og viltstell:	
Skogbruksetaten Østfold	5.000
Viltstellkonsulenten Østfold	2.000
Viltstellkonsulenten Oppland	2.000
Skogbruksetaten Åsnes	5.000
Skogbruksetaten Ringsaker	5.000
Fylkesmannen i Buskerud	2.000
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	2.000
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	2.000
Direktoratet for naturforvaltning	30.000
Fylkesmannen i Aust-Agder	2.000
Fylkesmannen i Vestfold	2.000
Norges Skogeierforbund	30.000
Fylkesmannen i Nordland	2.000
Fylkesmannen i Akershus	2.000

Skogbruksetaten i Eidskog	5.000
Skogbruksetaten i Grue	2.000
Skogbruksetaten i Kongsvinger	2.000
Skogbruksetaten i Våler	2.000
Skogbruksetaten i Trysil	5.000
Skogbruksetaten i Nord-Odal	5.000
Skogbruksetaten i Åmot	10.000
	<u>129.000</u>

Note 5

Fondsmidler overført driften:

Fra «spes.form.»:		
Tjærebrenning	30.000	
Elgmonument	13.650	
Skog/vilt	74.000	117.650
Fra «vedlikeholdsfond»		49.000
		<u>166.650</u>

Note 6

Nyanlegg driftsbygninger:

Nybygg - 3. byggetrinn	24.972
Påkostinger magasinhall	10.192
Lagerhall (rest)	42.050
Overbygg barkemaskin	96.403
Sørlistøa	156.291
	<u>329.908</u>

Note 7

Nyanlegg maskiner/utstyr:

EDB-anlegget	210.287
Deler til stoltraller	3.780
Billettmaskin	27.300
Stoler	212.400
	<u>453.767</u>

Note 8

Tilskudd spes. investeringer:

Bygg Ditt Land tiltaksfond (Sørlistøa)	60.000
--	--------

Note 9

Anne og Iver Eides fond er ikke renteberegnet for 1987 i henhold til styrevedtak 25. 1.1988.

Note 10

Wilhelm Matheson ga museet en pengegave i 1983 til utvidelse av Arktisk avdeling. Beløpet ble den gang tilført kapitalkontoen.

Note 11

Avsetninger til spesielle formål
(avsetningsår i parentes):

Videre utbygging	302.000	(1982)
Videre utbygging og vedlikehold Sørlistøa	25.929	(1986)
Brannsikring	383.000	(1986 og 1987)
	<hr/>	
	710.929	

Note 12

Tilført kapital:

Nedbetalt pantegjeld	85.324
Nybygg - 3. byggetrinn	24.972
Lagerhall	42.050
Magasinhall	10.000
Overbygg barkemaskin	95.613
Utendørsanlegget	21.244
Sørlistøa	156.290
Skogbruk og viltstell	80.000
	<hr/>
	515.493

Elverum, 1. januar 1988

I styret for NORSK SKOGBRUKSMUSEUM Skogbruk, jakt og fiske

Ivar Aavatsmark Formann	Truls Gram Varaformann	Gunnar Lurfaldet
Erich Mathiesen	Tore Paulsen-Næss	Svein Morgenlien
Erik Munthe-Kaas	Sverre Østhagen	Håkon Sæle
<hr/>	<hr/>	<hr/>
Asbjørn Pedersen Statsaut. revisor	Tore Fossum Museumsdirektør	Harald Haug Kontorsjef

Revisjonsberetning

Jeg har revidert regnskapene og årsoppgjøret for 1987 for Norsk Skogbruksmuseum i henhold til god revisjonsskikk.

Årsoppgjøret er avgitt i samsvar med lov og vedtekter og gir, etter min mening, et forsvarlig uttrykk for museets stilling og for resultatet av årets drift. Driften viser et underskudd på kr. 288.625 som er dekket av kapitalfondet. Videre viser investeringer et underskudd på kr. 20.897 som er dekket av disposisjonsfondet. Styrets forslag om dekking av underskuddene er i samsvar med gjeldende lover og museets vedtekter.

Jeg kan anbefale Representantskapet å fastsette balansen og resultatregnskapet som museets regnskap for 1987.

Elverum, den 17. mars 1988

Statsaut. revisor

ISBN 82-90660-01-4

ELVERUM TRYKK